

Behoefte aan overdekt zwembad in de gemeente Waadhoeke

Inzicht in de behoefte aan zwembad nu (2020) en in de toekomst (2025 en 2035)

Corry Floor

Remco Hoekman

Behoefte aan overdekt zwembad in de gemeente Waadhoeke

Inzicht in de behoefte aan zwembad nu (2020) en in de toekomst (2025 en 2035)

In opdracht van gemeente Waadhoeke

Corry Floor
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, mei 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Doel- en vraagstelling	4
1.2	Planningsinstrument zwembaden	4
1.3	Leeswijzer	4
2.	Aanbod aan zwemwater	5
2.1	Capaciteit overdekt zwemwater gemeente Waadhoeke	6
2.2	Capaciteit overdekt zwemwater omliggende gemeenten	7
2.3	Capaciteit openluchtzwemwater omliggende gemeenten	9
2.4	Capaciteit overdekt zwemwater referentiegemeenten	10
2.5	Programmering	11
3.	Verzorgingsgebieden	15
3.1	Abonnementhouders	15
3.2	Reisafstand	16
4.	Behoefte aan zwemwater	19
4.1	Leren zwemmen	19
4.2	Zwemsport	21
4.3	Banenzwemmen	23
4.4	Doelgroepenzwemmen	25
4.5	Pretzwemmen	27
5.	Implicaties voor de toekomst	28
5.1	Configuratie	28
5.2	Reisafstand	29
5.3	Conclusie	30
6.	Conclusie	31
	Bijlage 1 Reisafstand naar kern	33

1. Inleiding

Ter ondersteuning van de uitvoeringsnotitie voor de sportaccommodaties is de gemeente Waadhoeke opzoek naar meer inzicht in de huidige en toekomstige behoefte aan sportaccommodaties. Deze rapportage richt zich specifiek op zwemwater. In de gemeente Waadhoeke wordt de vraag naar en het aanbod van overdekt zwemwater in kaart gebracht om een uitspraak te kunnen doen over de (mis)match tussen deze twee en zo meer inzicht te geven in de behoefte aan overdekt zwemwater. De rapportage is onderdeel van een serie van onderzoeken naar de ruimtebehoefte voor sport in de gemeente Waadhoeke.

1.1 Doel- en vraagstelling

Het hoofddoel van het onderzoek is om in kaart te brengen wat de behoefte aan zwemwater in de gemeente Waadhoeke is en hoe deze behoefte zich verhoudt tot de capaciteit aan zwemwater in de gemeente. De doelstelling heeft uitwerking gekregen in de volgende deelvragen:

1. Wat is het huidige aanbod van de openbare overdekte zwembaden?
2. Wat is het verzorgingsgebied van de openbare overdekte zwembaden?
3. Wat zijn de ervaringen van betrokkenen ten aanzien van het huidige aanbod van overdekt zwemwater?
4. Wat is de huidige en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar overdekt zwemwater?

1.2 Planningsinstrument zwembaden

Om inzicht te geven in de behoefte aan zwemwater nu en in de toekomst, wordt in dit onderzoek gebruikgemaakt van het planningsinstrument zwembaden (Floor et al., 2020¹). Dit planningsinstrument, ontwikkeld door het Mulier Instituut in samenwerking van de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB), Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Werkgevers in Zwembaden en Zwemscholen (WiZZ), geeft op basis van landelijk verkregen data inzicht in het benodigde zwemwater nu en in de toekomst. Daarnaast wordt de lokale context specifiek gekeken, waar aandacht is voor lokaal beschikbare cijfers en ervaringen van betrokkenen zoals de zwembadmanagers en georganiseerde gebruikers. Aangezien zwemwater ingezet kan worden voor verschillende activiteiten, is het van belang niet één planningsnorm te hanteren, maar een instrument te gebruiken waarin verschillende activiteiten worden onderscheiden en separaat van elkaar worden berekend. De activiteiten die worden onderscheiden zijn:

- Leren zwemmen (leszwemmen en schoolzwemmen)
- Zwemsport
- Banenzwemmen
- Doelgroepen zwemmen
- Pretzwemmen

1.3 Leeswijzer

In het vervolg van deze rapportage wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op het aanbod aan zwemwater en komen in hoofdstuk 3 de verzorgingsgebieden van de zwembaden aan bod. Hoofdstuk 4 richt zich op de behoefte aan zwemwater door middel van het inzetten van het planningsinstrument zwembaden en de input vanuit de directeurs en georganiseerde gebruikers van de zwembaden. In hoofdstuk 5 worden de implicaties van deze uitkomsten voor de toekomst toegelicht. Hoofdstuk 6 sluit af met een conclusie.

¹ Floor, C. & Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (2020). *Planningsinstrument zwembaden*. Utrecht: Mulier Instituut.

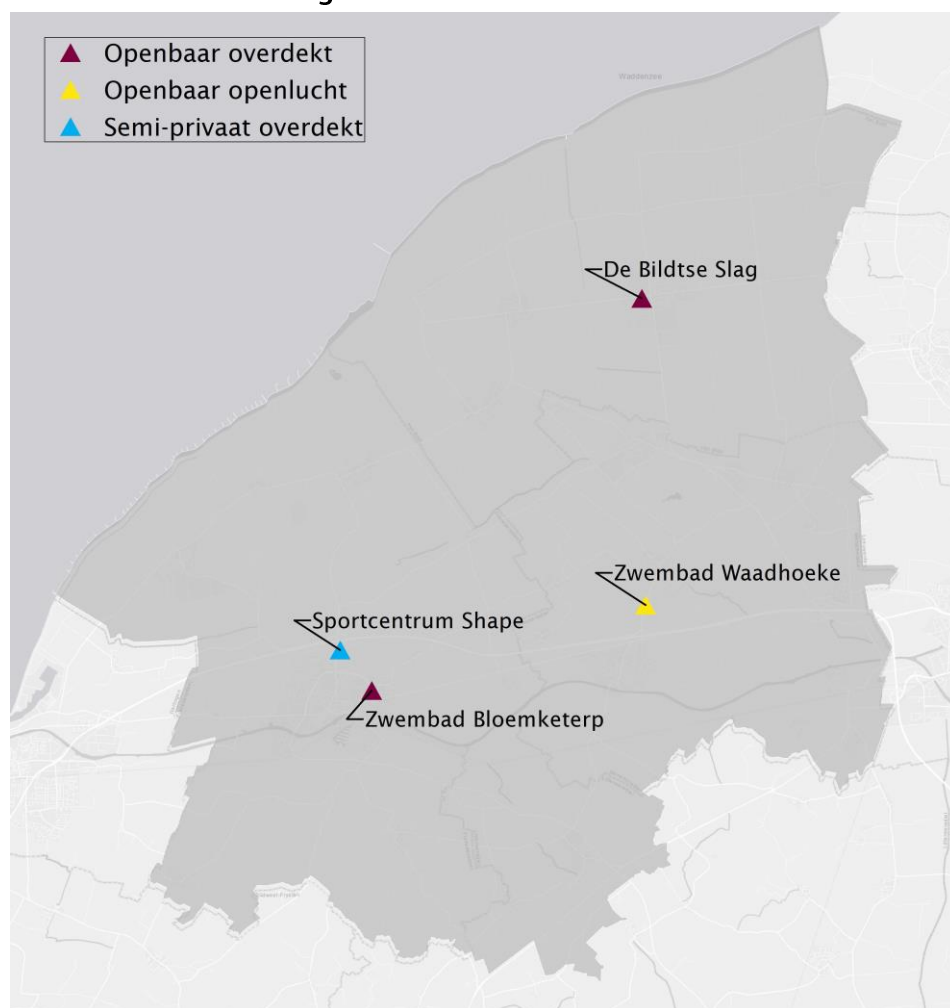
2. Aanbod aan zwemwater

In de gemeente Waadhoeke zijn twee openbare overdekte zwembaden gelegen: Zwembad Bloemketerp en De Bildtse Slag. Zwembad Bloemketerp is gebouwd in 1963 en de laatste jaren zijn met name kleine onderhoudstaken verricht. De technische staat van het zwembad is in orde en er zijn in het kader van duurzaamheid vernieuwingen in het zwembad aangebracht. Het zwembad bestaat uit een wedstrijdbassin van 5-banen van 25 meter lang en een recreatiebassin met glijbaan. De Bildtse Slag bestaat uit een wedstrijdbassin en een peuterbassin. Het wedstrijdbassin is iets kleiner, namelijk 4-banen van 25-meter lang. De Bildtse Slag is gebouwd in de jaren '70 en de laatste grote renovatie was in 2009. In 2016 is na een calamiteit het dak nog vernieuwd.

Naast de twee openbare overdekte zwembaden is er ook een instructiebassin gevestigd bij Sportcentrum Shape. Bij dit sportcentrum worden verschillende doelgroep activiteiten en leszwemmen aangeboden. Waar relevant wordt het sportcentrum meegenomen in het onderzoek (kaart 2.1).

In de zomer is het openluchtzwembad zwembad Waadhoeke in Menaam ook open voor bezoekers. Dit zwembad bestaat uit een 5-baans 25-meterbassin, een recreatiebassin van 275 m², een glijbaan met plonsbad en een peuterbassin. Het zwembad wordt niet extra verwarmd en het aantal bezoekers wisselt sterk naar de invloeden van het weer. Gelijktijdig kunnen er ongeveer 500 zwemmers gebruikmaken van het openluchtzwembad.

Kaart 2.1 Zwembaden gemeente Waadhoeke in 2020

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.1 Capaciteit overdekt zwemwater gemeente Waadhoeke

Niet al het zwemwater is geschikt voor alle activiteiten (leren zwemmen, zwemsport, banenzwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen). Tabel 2.1 geeft inzicht in de definities die in deze rapportage worden gehanteerd om vast te stellen welk zwemwater geschikt is voor de verschillende activiteiten. Zo geldt voor de zwemsport bijvoorbeeld dat de temperatuur maximaal 28 graden mag zijn en is voor banenzwemmen minimaal een 20 meter bassin noodzakelijk.

Tabel 2.1 Definitie geschikt zwemwater

Activiteit	Lengte	Breedte	Oppervlakte	Diepte	Temperatuur
Leren zwemmen			80 m ²	Minimaal 0,8m	27+ graden
Zwemsport	25, 35 of 50m	12,5+ m		Tenminste 2m	25-28 graden
Doelgroepen	> = 7m	> = 7m	80 m ²	Variabel (0-2m)	28-32 graden
Banenzwemmen	Meer dan 20 meter	2,5m en daar een veelvoud van		1,10+ m	27-29 graden
Pretzwemmen				Minimaal 0,2 m	28+ graden

De activiteit leren zwemmen bestaat uit leszwemmen en schoolzwemmen. Leszwemmen zijn de uren waarop kinderen oefenen om het zwem-ABC te behalen. Schoolzwemmen bestaat uit uren waarop scholen gebruik maken van het zwembad al dan niet met de bedoeling om het zwemdiploma te halen. In de gemeente Waadhoeke is geen officieel schoolzwemprogramma, maar maakt één school door gebrek aan gymzalen wel gebruik van zwembad De Bildtse Slag voor een vorm van natte gymnastiekles. In de gemeente Waadhoeke is in totaal 855 m² zwemwater geschikt voor leren zwemmen (tabel 2.2). Het gaat hierbij om de wedstrijdbassins in beide openbare zwembaden, het recreatiebassin in zwembad Bloemketerp, het peuterbassin in De Bildtse Slag en het instructiebassin in Sportcentrum Shape. Het recreatiebassin in zwembad Bloemketerp en het peuterbassin in De Bildtse Slag zijn beide van geringe diepte en worden alleen ingezet voor de eerste lesgroepen van de zwemles.

Zwemsport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. In Waadhoeke worden wedstrijdzwemmen, waterpolo en duiken aangeboden door verenigingen die zwemwater huren. Op basis van watertemperatuur zijn er in de gemeente geen geschikte zwembassins voor de zwemsport. De wedstrijdbassins in beide zwembaden worden echter wel gebruikt voor de zwemsport.

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en vaak is gericht op het in stand houden van/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen. De wedstrijdbassins in allebei de openbare zwembaden zijn geschikt voor deze activiteit.

Doelgroepen zwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de gewenste/benodigde temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. De wedstrijdbassins in de openbare zwembaden zijn geschikt voor deze activiteiten. De twee andere bassins zijn van te geringe diepte om goed ingezet te kunnen worden voor doelgroep activiteiten. Ook het instructiebassin in Sportcentrum Shape is geschikt. Dit zorgt voor een totale capaciteit van 653 m² zwemwater.

In dit onderzoek wordt door middel van de term pretzwemmen de uren aangeduid waarbij recreatief kan worden gezwommen, maar waar het geen banenzwemmen of doelgroepenactiviteit betreft. Pretzwemmen wordt idealiter in een zwembad aangeboden met mogelijkheden tot vermaak. Denk hierbij aan een recreatief bassin met attractieve vormen, een stroomversnelling of een glijbaan. Ook kan pretzwemmen in een niet-recreatief bassin aantrekkelijk worden gemaakt door het aanbieden van speelattributen in het water. Voor volwassenen kunnen faciliteiten als whirlpool of sauna aanwezig zijn. In de zomer speelt het ook de mogelijkheid tot zwemmen in de openlucht een belangrijke rol. Deze is niet opgenomen in de tabel, omdat hier wordt uitgegaan van capaciteit die jaarrond beschikbaar is. Alle bassins in de openbare zwembaden in Waadhoeke zijn geschikt voor pretzwemmen. Zwembad Bloemketerp heeft een los recreatiebassin en een glijbaan. De Bildtse Slag beschikt ook over een glijbaan, deze komt uit in het 25-meterbassin. Sportcentrum Shape wordt niet geschikt geacht voor pretzwemmen, door de beperkte ruimte die in dit zwembad aanwezig is.

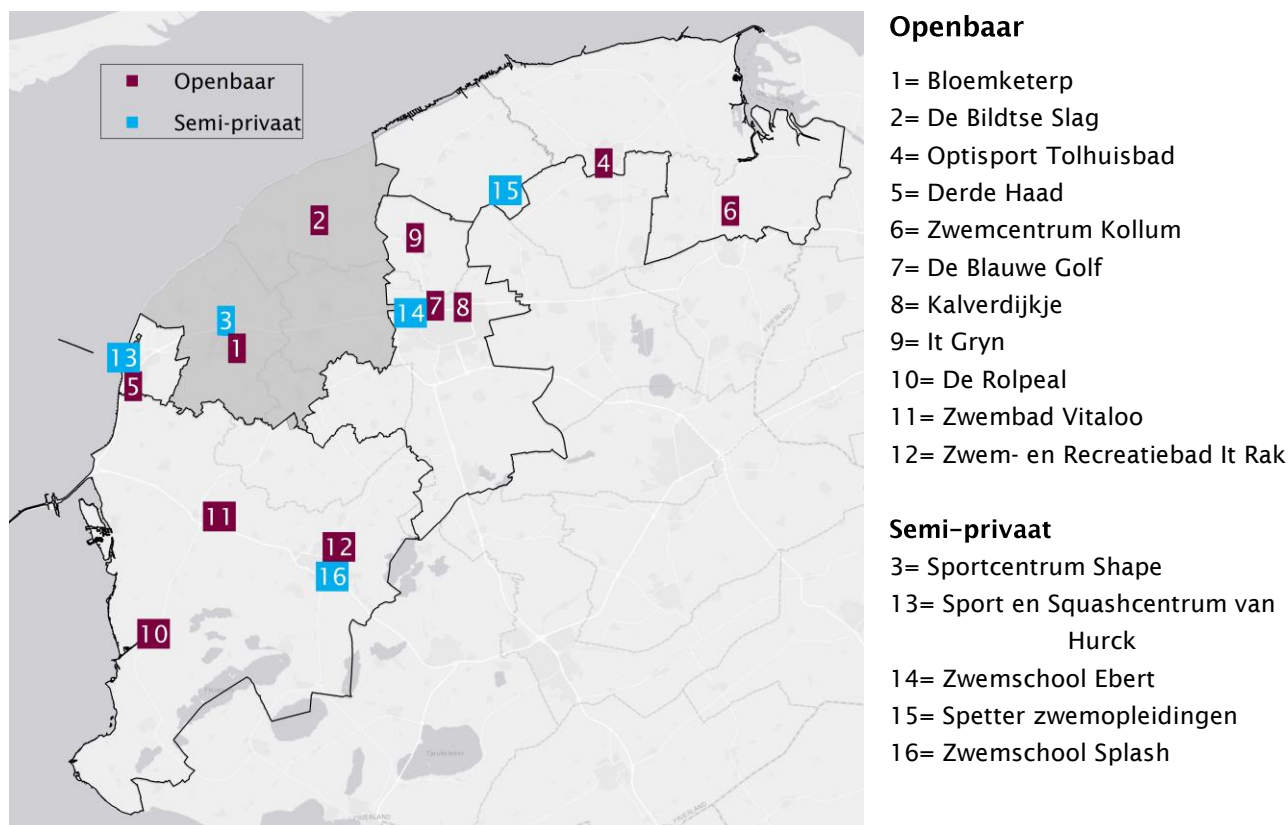
Tabel 2.2 Capaciteit (in m²) overdekt zwemwater in maart 2020 in de gemeente Waadhoeke uitgesplitst naar activiteit

	Zwembad Bloemketerp	De Bildtse Slag	Sportcentrum Shape
<i>Totaal</i>	<i>432,5</i>	<i>310</i>	<i>90</i>
Leszwemmen	432,5	310	90
Zwemsport	0	0	0
Banenzwemmen	312,5	250	0
Doelgroepen zwemmen	312,5	250	90
Pretzwemmen	432,5	310	0

2.2 Capaciteit overdekt zwemwater omliggende gemeenten

Kaart 2.2 geeft inzicht in de zwembaden die zijn gelegen in de buurgemeenten van Waadhoeke. In alle gemeenten zijn openbare zwembaden en ook in alle gemeenten is een zwemschool of sportcentrum waar leszwemmen en doelgroepen zwemmen wordt aangeboden. Wel verschilt het inwonertal van de gemeenten sterk en evenals de faciliteiten en oppervlakten zwemwater die de zwembaden bieden.

Kaart 2.2 Zwembaden in de gemeente Waadhoeke en buurgemeenten in 2020

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut

In de gemeente Harlingen heeft het openbare zwembad een wedstrijdbassin van 6-banen en is in het sportcentrum nog een klein instructiebassin waar zwemles en doelgroepenactiviteiten worden aangeboden. Harlingen heeft relatief veel geschikt zwemwater ten opzichte van het inwonertal van deze gemeente. Alleen voor de zwemsport is het wedstrijdbassin te warm, waardoor er geen geschikt zwemwater is voor deze activiteit (tabel 2.3).

De gemeente Leeuwarden is de grootste gemeente van de omliggende gemeenten, dit is ook terug te zien in het feit dat er drie openbare zwembaden en een zwemschool met eigen zwembad in deze gemeente zijn. In de zwembaden zijn niet alle wedstrijdbassins geschikt voor de zwemsport, waardoor de capaciteit voor deze activiteit vrij laag is. In de gemeente Leeuwarden is met het golfslagbad in De Blauwe Golf en het recreatiebassin in It Gryn relatief veel zwemwater beschikbaar voor pretzwemmen.

In Noardeast-Fryslân is één openbaar overdekt zwembad gevestigd en vinden de activiteiten leren zwemmen en doelgroepenzwemmen plaats bij Spetter zwemopleidingen en Zwemcentrum Kollum. Voor de activiteiten leren zwemmen en doelgroepenzwemmen is dan ook een grotere capaciteit per 100 inwoners beschikbaar. Voor zwemsport en banenzwemmen is alleen het 6-baans 25-meterbassin in het overdekte zwembad geschikt.

Súdwest-Fryslân is qua inwonertallen bijna twee keer zo groot als de gemeente Waadhoeke. In deze gemeente zijn drie openbare overdekte zwembaden gevestigd en is er een zwemschool met een klein instructiebassin dat wordt ingezet voor leren zwemmen en doelgroepenzwemmen. In deze gemeente is één van de wedstrijdbassins qua temperatuur geschikt voor de zwemsport. Dit is meer dan in de gemeente Waadhoeke, waar geen bassin geschikt is. Voor de andere activiteiten laat Súdwest-Fryslân eenzelfde beeld zien als de gemeente Waadhoeke.

Tabel 2.3 Capaciteit (in m²) overdekte zwembaden gemeente Waadhoeke en buurgemeenten in maart 2020 totaal en per 100 inwoners

	Waadhoeke	Harlingen	Leeuwarden	Noardeast-Fryslân	Súdwest-Fryslân
Inwoneraantal	46.039	15.758	123.107	45.181	89.710
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)					
Leszwemmen	855	425	1.659	612	1.432
Zwemsport	0	0	375	375	375
Banenzwemmen	563	375	1.063	375	938
Doelgroepen zwemmen	654	425	1.659	612	1.432
Pretzwemmen	765	375	2.180	561	1.272
Oppervlakte per 100 inwoners (m ²)					
Leszwemmen	1,9	2,7	1,3	1,4	1,6
Zwemsport	0,0	0,0	0,3	0,8	0,4
Banenzwemmen	1,2	2,4	0,9	0,8	1,0
Doelgroepen zwemmen	1,4	2,7	1,3	1,4	1,6
Pretzwemmen	1,7	2,4	1,8	1,2	1,4

2.3 Capaciteit openluchtzwemwater omliggende gemeenten

Naast het overdekte zwemwater, is ook het openluchtzwemwater in de omliggende gemeenten in kaart gebracht (kaart 2.3). De gemeente Waadhoeke heeft in totaal ongeveer 620 m² zwemwater beschikbaar in drie onverwarmde zwembassins in het openluchtzwembad zwembad Waadhoeke in Menaam.

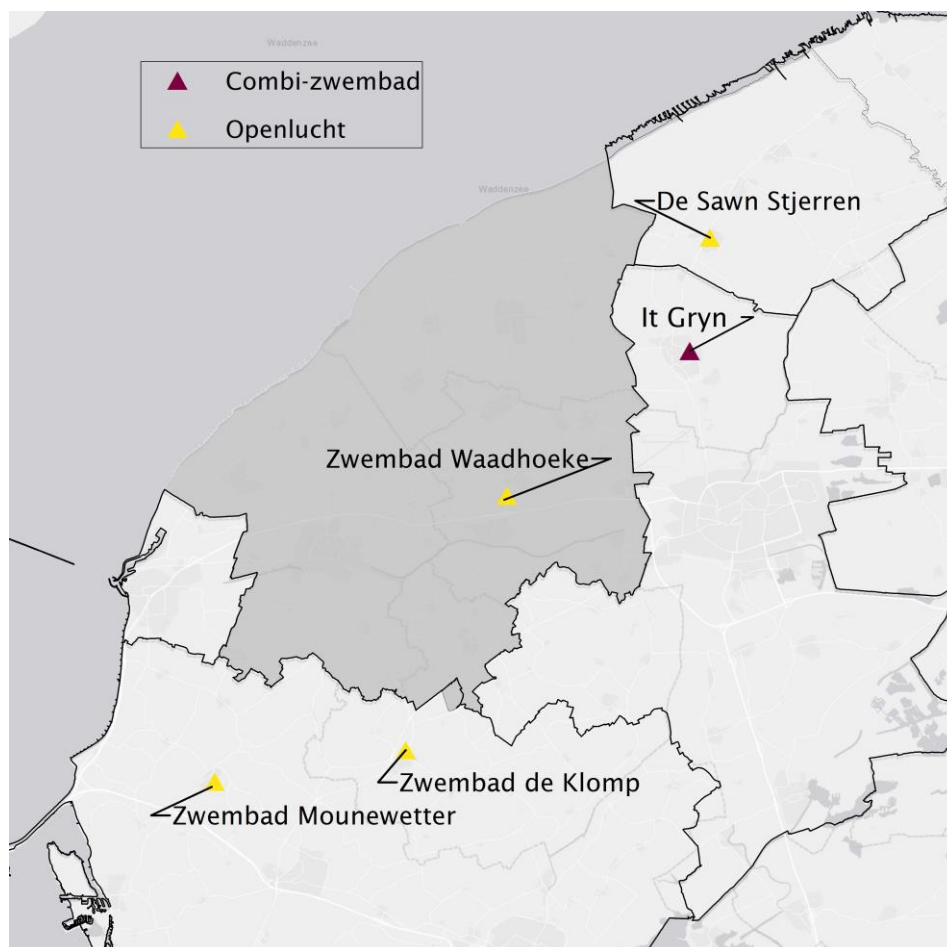
In Noardeast-Fryslân is openluchtzwembad De Sawn Stjerren relatief dichtbij de gemeente Waadhoeke gevestigd in Hallum. In dit zwembad is 950 m² zwemwater beschikbaar in vier verschillende bassins. Ook beschikt het zwembad over een glijbaan en springplank. De zwembassins worden verwarmd.

In Súdwest-Fryslân zijn twee openluchtzwembaden gevestigd. Zwembad Mounewetter heeft vier verwarmde bassins met een totale oppervlakte van 725 m² en een springplank in het wedstrijdbassin. Zwembad De Klomp heeft een kleinere zwemwateroppervlakte van bijna 530 m² in drie verwarmde zwembassins. In dit zwembad is een glijbaan aanwezig en zijn recreatieve elementen in het instructiebassin en peuterbassin geplaatst.

Voor de gemeente Leeuwarden is geen openluchtzwembad opgenomen, maar wel combi-zwembad It Gryn, gelegen in Stiens. It Gryn beschikt buiten over twee peuterbassins en een diepbassin met een totale afmeting van 413 m².

Het belangrijkste verschil tussen de zwembaden in de omliggende gemeenten en openluchtzwembad Waadhoeke, is dat het zwembad in Menaam niet verwarmd wordt en de andere zwembaden wel. Qua capaciteit is het openluchtzwembad vergelijkbaar met andere zwembaden. Alleen in openluchtzwembad De Sawn Stjerren is veel meer zwemwater beschikbaar.

Kaart 2.3 Openluchtzwembaden in de gemeente Waadhoeke en omgeving in 2020

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut

2.4 Capaciteit overdekt zwemwater referentiegemeenten

De gemeente Waadhoeke is vergeleken met gemeenten die in grootte en stedelijkheid vergelijkbaar zijn. In vergelijking met deze referentiegemeenten heeft de gemeente Waadhoeke een gemiddelde capaciteit zwemwater beschikbaar per 100 inwoners (tabel 2.4). Midden-Drenthe en Schouwen-Duivenland hebben beiden meer capaciteit beschikbaar. In beide gemeenten zijn net als in Waadhoeke twee openbare zwembaden gevestigd. De zwembaden in de gemeente Midden-Drenthe beschikken over iets meer capaciteit dan de gemeente Waadhoeke en de zwembaden in Schouwen-Duivenland over iets minder capaciteit. In deze gemeenten zijn de wedstrijdbassins ook geschikt voor de zwemsport. Dit is in de gemeenten Waadhoeke en de overige twee referentiegemeenten niet het geval. In de gemeente Leudal is voor alle activiteiten minder zwemwater beschikbaar dan in de gemeente Waadhoeke, behalve voor pretzwemmen. In deze gemeente is subtropisch zwembad gevestigd bij een vakantiepark. Dit zwembad is opengesteld voor bezoekers van buiten het park. De gemeente West Betuwe heeft relatief weinig zwemwater beschikbaar ten opzichte van de andere gemeenten.

Tabel 2.4 Capaciteit (in m²) overdekte zwembaden gemeente Waadhoeke en referentiegemeenten in maart 2020 totaal en per 100 inwoners

	Waadhoeke	Leudal	Midden-Drenthe	Schouwen-Duivenland	West Betuwe
Inwonertal	46.039	35.681	33.178	33.779	50.697
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)					
Leszwemmen	855	313	888	735	441
Zwemsport	0	0	688	375	0
Banenzwemmen	563	313	688	575	313
Doelgroepen zwemmen	654	313	888	735	441
Pretzwemmen	765	858	888	735	391
Oppervlakte per 100 inwoners (m ²)					
Leszwemmen	1,9	0,9	2,7	2,2	0,9
Zwemsport	0,0	0,0	2,1	1,1	0,0
Banenzwemmen	1,2	0,9	2,1	1,7	0,6
Doelgroepen zwemmen	1,4	0,9	2,7	2,2	0,9
Pretzwemmen	1,7	2,4	2,7	2,2	0,8

2.5 Programmering

Huidige programmering

Aanbod bestaat niet alleen uit vierkante meters zwemwater, maar ook uit de aangeboden activiteiten, oftewel de programmering van de zwembaden. Om inzicht te krijgen in de activiteiten die op dit moment in de zwembaden worden aangeboden, is een analyse gemaakt van de programmering van de openbare overdekte zwembaden² (figuur 2.1). In deze analyse wordt weergegeven hoeveel procent van de uren tussen 7:00 en 22:00 activiteiten plaatsvinden in de zwembaden. In de praktijk zijn de zwembaden niet al deze uren geopend, maar dit geeft wel de mogelijkheid om de bezette uren van verschillende zwembaden met elkaar te vergelijken.

Een percentage van 100 procent zou betekenen dat alle uren tussen 7:00-22:00 ingeroosterd zijn. In de praktijk komt dit bijna nooit voor. Gemiddeld wordt een wedstrijdbassin doordeweeks ongeveer 80 procent van de tijd ingeroosterd³. In het weekend is de bezetting vaak een stuk lager en zijn de openstellingstijden van zwembaden ook korter. In zwembad Bloemketerp zijn wat meer uren bezet dan in zwembad De Bildtse Slag (tabel 2.5).

Tabel 2.5 Gemiddelde percentage ingeroosterde programmering o.b.v. rooster januari 2020 (in percentage van openstellingsuren 7:00–22:00)

	Week	Weekend
Zwembad Bloemketerp	76	61
De Bildtse Slag	61	35

Bron: Bloemketerp, 2020; De Bildtse Slag, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

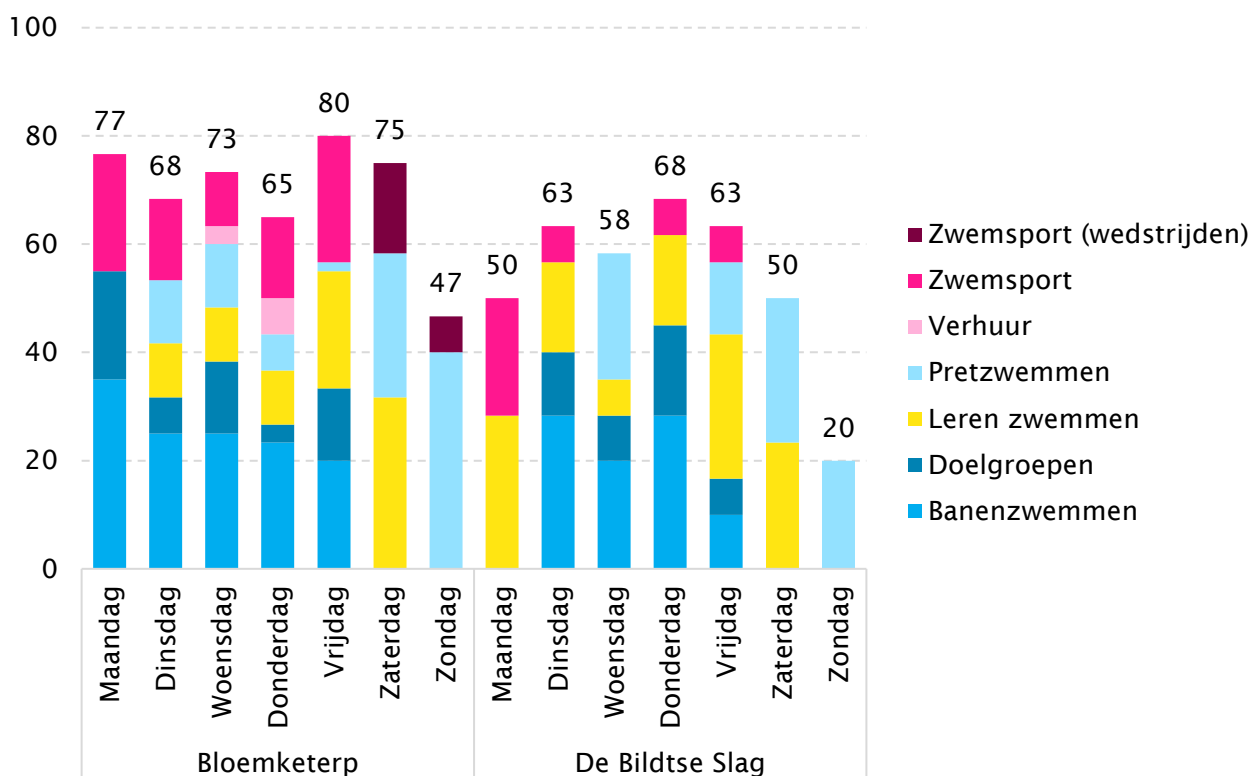
² Voor het in kaart brengen van de programmering is gebruik gemaakt van de aangeleverde roosters door de zwembaden.

³ Op basis van data verzameld in analyses van programmeringen in eerdere behoefte onderzoeken.

In allebei de openbare overdekte zwembaden is een divers aanbod aan activiteiten te zien. Zwembad Bloemketerp biedt doordeweeks alle dagen mogelijkheden voor doelgroepen zwemmen en om banen te zwemmen. Het zwembad heeft ook uren die ze aanduiden als recreatieve uren, op deze uren is er zowel ruimte voor pretzwemmen als voor banenzwemmen. Alleen in de weekenduren is uitgegaan van volledige inzet van deze uren voor het pretzwemmen. Dinsdag tot en met zaterdag wordt zwemles aangeboden. Met name op vrijdag en op zaterdag staan hier relatief veel uren voor ingepland. Verder huurt de vereniging F.Z.C.'54 alle doordeweekse dagen zwemwater voor de zwemsport en in het weekend voor wedstrijden.

Zwembad De Bildtse Slag is op maandag niet open voor bezoekers. Op deze dag wordt zwemles gegeven aan een school en kinderen die in een nabijgelegen Asielzoekerscentrum (AZC) verblijven. Ook wordt het zwembad verhuurd aan vereniging ZV de Skelp. Op alle doordeweekse dagen behalve de maandag zijn er in de ochtend, middag en/of avonduren voor banenzwemmen beschikbaar. Net als in zwembad Bloemketerp wordt op dinsdag tot en met zaterdag zwemles aangeboden. Ook zijn op de doordeweekse dagen doelgroepenactiviteiten. Het gaat hierbij om diverse activiteiten waaronder de huur van het zwembad door Vereniging Aangepast Sporten Franeker. Vereniging ZV de Skelp huurt naast de maandag ook op dinsdag, donderdag en vrijdag zwemwater voor de zwemsport. Op woensdagmiddag, zaterdagmiddag en zondag zijn uren beschikbaar voor pretzwemmen.

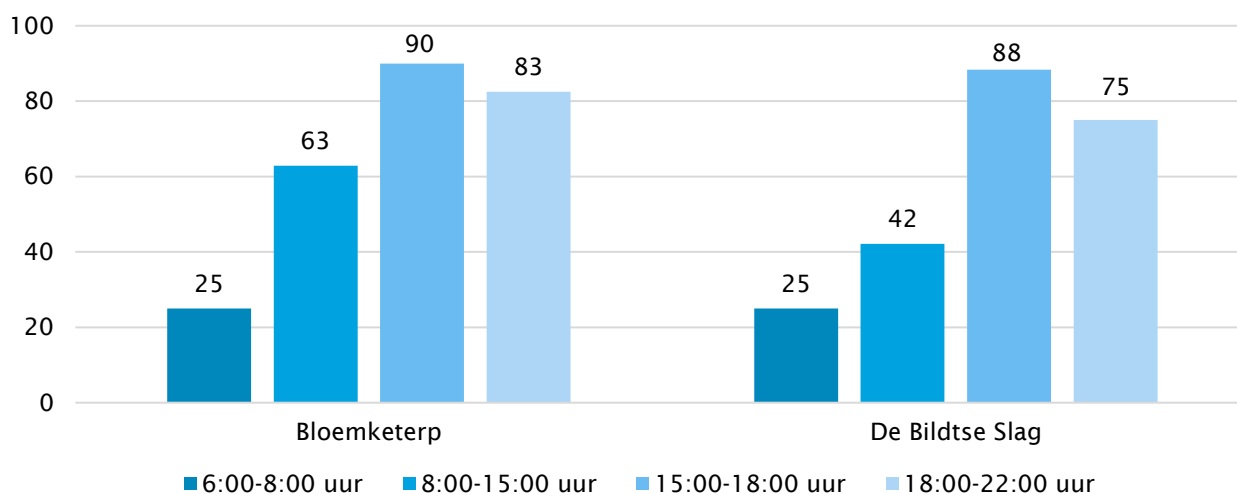
Figuur 2.1 Programmering zwembad Bloemketerp en De Bildtse Slag o.b.v. rooster januari 2020 (in procenten van openstellingsuren 7:00–22:00 uur)

Bron: Bloemketerp, 2020; De Bildtse Slag, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Uit de programmering van de verschillende zwembaden blijkt dat de uren in het zwembad van 7:00-22:00 niet volledig zijn gevuld. Om meer inzicht te krijgen waar de ruimte nog zit qua extra uren is een overzicht gemaakt van de ingeroosterde uren op verschillende tijdstippen op doordeweekse dagen (figuur 2.2). Op geen van de tijdstippen is de programmering helemaal vol. Wel is te zien dat het tijdstip van 15:00-18:00 in beide zwembaden bijna de hele week ingeroosterd is. Dit is het piektijdstip waarop behoefte is aan zwemwater voor zowel leszwemmen als de zwemsport.

Figuur 2.2 Doordeweekse programmering van Bloemketerp en De Bildtse Slag o.b.v. het rooster van januari 2020 uitgesplitst naar tijdstippen (in procenten)

Bron: Bloemketerp, 2020; De Bildtse Slag, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Standaard programmering

Niet alle uren in de zwembaden zijn momenteel geprogrammeerd. Dit betekent dat er nog ruimte is voor verschillende activiteiten in de extra uren. We weten alleen ook dat niet alle activiteiten op alle uren plaats kunnen vinden. Leszwemmen kan bijvoorbeeld niet overdag of laat in de avond. Het is dus van belang om een programmering op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met deze aspecten. In dit onderzoek wordt daarom gewerkt met een standaardprogrammering. Deze standaardprogrammering helpt bij het in kaart brengen van mogelijke oplossingen van een tekort of overschot aan behoefte in zwemwater. Als er zich knelpunten voordoen in de relatie vraag en aanbod zijn keuzes in de programmering, naast de aanwezige capaciteit zwemwater, van belang. In deze standaardprogrammering is rekening gehouden met de huidige uren die verhuurd worden.

Tabel 2.6 geeft inzicht in de standaardprogrammering die is gebruikt in dit onderzoek. In deze programmering wordt voor de wedstrijdbassins uitgegaan van een programmering die 95 tot 100 procent van de uren tussen 7:00-22:00 beslaat. In de standaardprogrammering wordt bewust gekozen voor een hoog percentage geprogrammeerde uren om te laten zien wat de mogelijkheden zijn voor het zwembad. In de praktijk, zoals we eerder zagen, is er vaak een lager aantal geprogrammeerde uren door keuzes van exploitanten of van huurders of doordat er overdag minder vraag is naar zwemwater. In vergelijking met de huidige programmering zijn er in de standaardprogrammering meer uren opgenomen voor alle activiteiten behalve het pretzwemmen.

Tabel 2.6 Overzicht huidige programmering en standaard programmering zwembaden op basis van de vijf onderscheidde activiteiten

	Bloemketerp		De Bildtse Slag	
	Huidige programmering	Standaard programmering	Huidige programmering	Standaard programmering
Leren zwemmen	12,5	18,0	18,0	18,0
Zwemsport	13,0	18,0	6,5	18,0
Zwemsport (wedstrijd)	3,5	7,0	0,0	0,0
Banenzwemmen ⁴	19,5	28,0	13,0	28,0
Doelgroepenzwemmen	8,5	15,5	6,5	15,5
Pretzwemmen	20,0	10,0	12,5	18,5
Verhuur	1,5	1,5	0,0	0,0
Totaal	78,5	98,0	56,5	98,0

Bron: Zwembad Bloemketerp, januari 2020; De Bildtse Slag, januari 2020; Floor et al., 2020 (aangepast naar situatie gemeente Waadhoeke).

⁴ In deze programmering is rekening gehouden met de actuele uren waarop het zwembad wordt verhuurd. Deze uren zijn in mindering gebracht op de uren voor banenzwemmen.

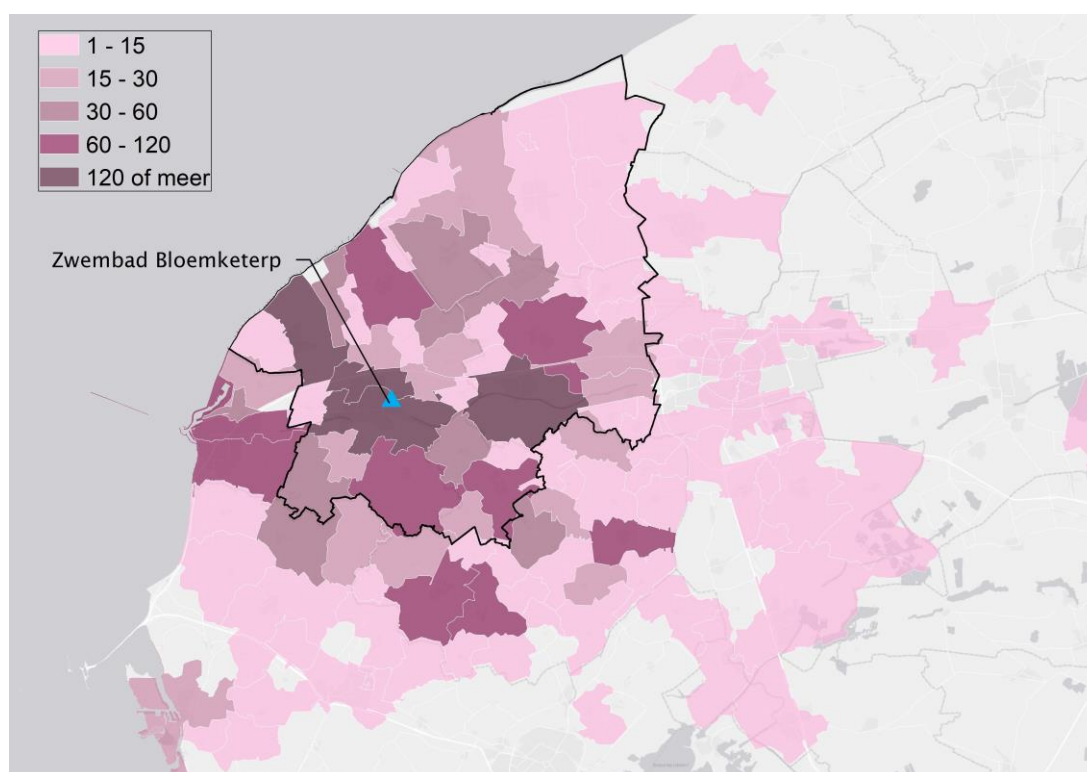
3. Verzorgingsgebieden

In dit hoofdstuk wordt meer inzicht gegeven in het verzorgingsgebied van de openbare overdekte zwembaden in de gemeente Waadhoeke. In de eerste paragraaf wordt getoond waar de abonneementhouders van de openbare zwembaden vandaan komen. In de tweede paragraaf wordt inzicht gegeven in de reisafstand die de inwoners van de gemeente afleggen naar de openbare zwembaden in en om de gemeente Waadhoeke.

3.1 Abonneementhouders

Voor de twee zwembaden in de gemeente Waadhoeke is gekeken waar de abonneementhouders van de zwembaden vandaan komen⁵. Zwembad Bloemketerp laat een beeld zien van abonneementhouders uit de hele gemeente en in beperktere mate uit de omliggende gemeenten (kaart 3.1). Abonneementhouders reizen gemiddeld 7,3 kilometer naar dit zwembad. De meeste abonneementhouders komen uit de zuidelijke wijken van de gemeente. Bijna 80 procent van de abonneementhouders komt uit de eigen gemeente. De abonneementhouders van De Bildtse Slag komen voornamelijk uit de buurt van Sint Annaparochie (kaart 3.2). Ten opzichte van zwembad Bloemketerp is de spreiding van de abonneementhouders beperkter, zowel binnen als buiten de gemeente. Abonneementhouders reizen gemiddeld 5,3 kilometer naar dit zwembad en 96 procent van alle abonneementhouders komt uit de eigen gemeente.

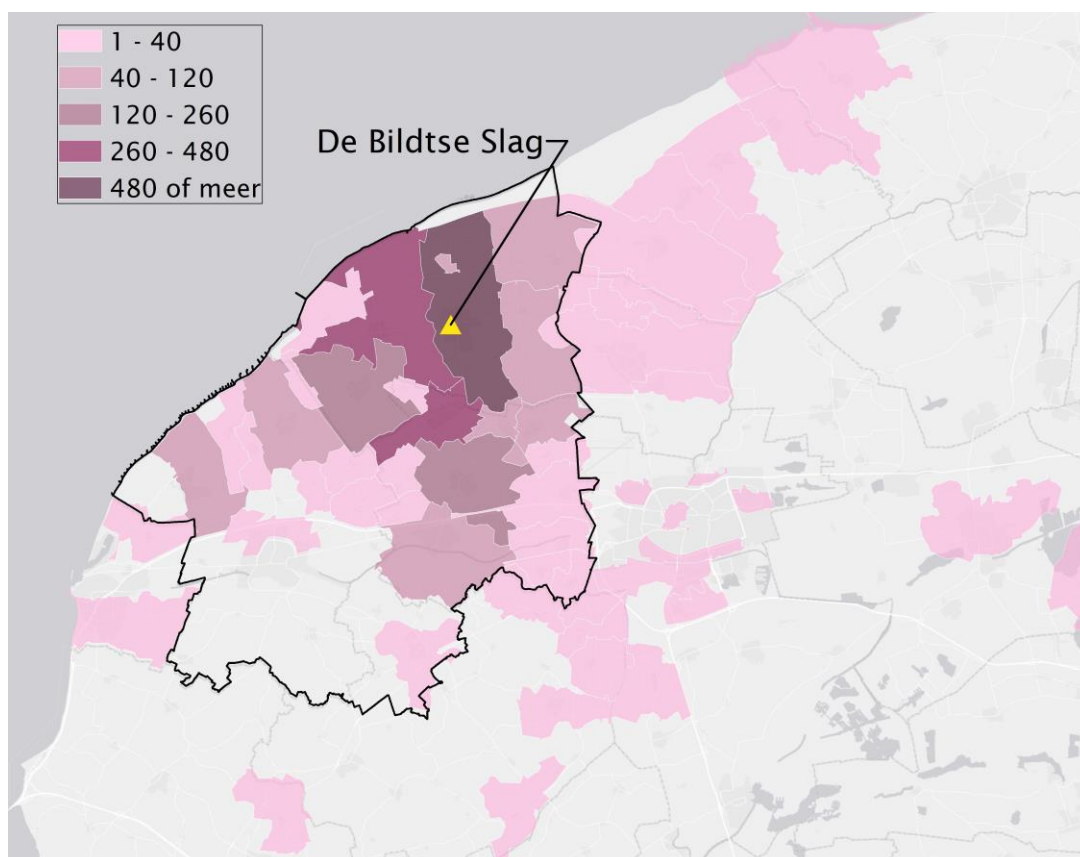
Kaart 3.1 Abonneementhouders zwembad Bloemketerp naar postcode in 2019 (absolute aantallen)

Bron: Zwembad Bloemketerp, januari 2020. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

⁵ De aantallen abonneementhouders zijn in zwembad Bloemketerp minder hoog dan voor De Bildtse Slag. Voor zwembad Bloemketerp zijn de huidige abonneementhouders meegenomen in de analyse, voor De Bildtse Slag gaat het om abonneementhouders van de jaren 2014 t/m 2019.

Kaart 3.2 Abonnementhouders De Bildtse Slag naar postcode 2014–2019 (in absolute aantallen)

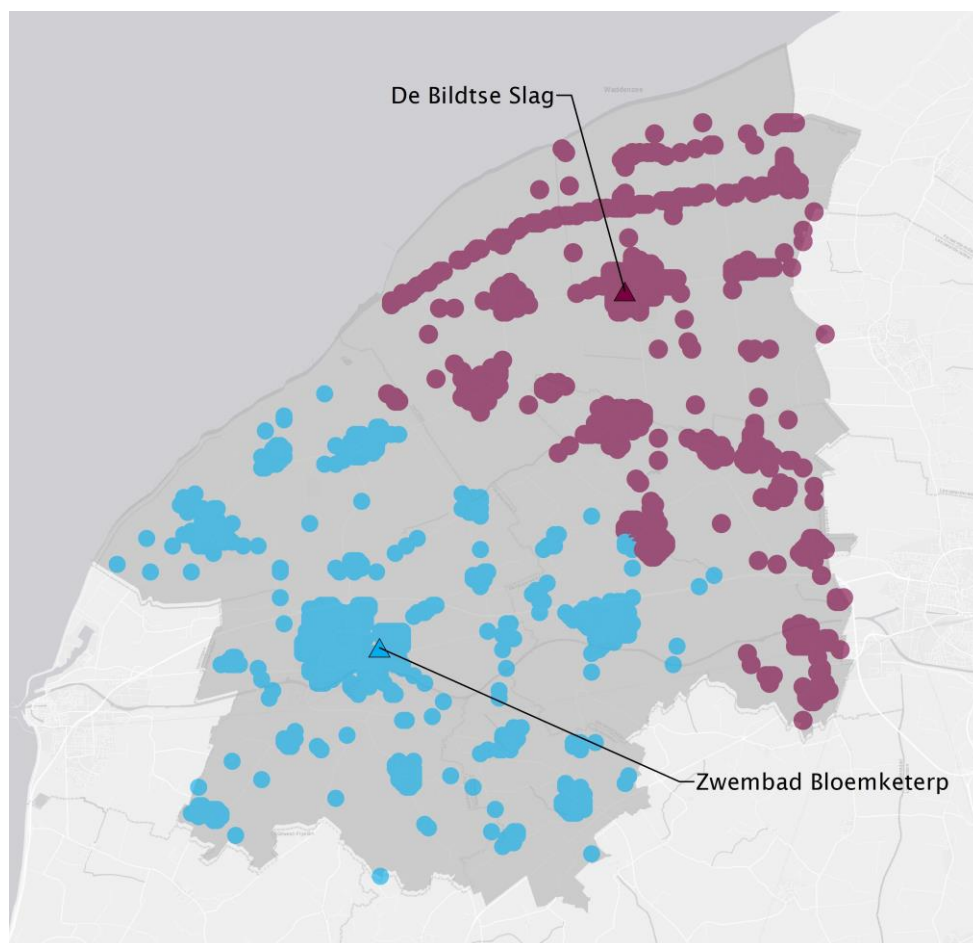
Bron: De Bildtse Slag, januari 2020. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

3.2 Reisafstand

Door te kijken naar reisafstanden van inwoners van de gemeente naar het dichtstbijzijnde zwembad, kunnen de verzorgingsgebieden van de zwembaden theoretisch in kaart worden gebracht. Het kan namelijk zijn dat inwoners momenteel geen gebruikmaken van de openbare overdekte zwembaden omdat deze te ver weg zijn. Zij kunnen dan kiezen van een zwembad in een andere gemeente gebruik te maken, of zij kiezen ervoor helemaal geen gebruik te maken van een zwembad. De verzorgingsgebieden van de zwembaden zijn gebaseerd op reisafstanden naar het dichtstbijzijnde zwembad. Reisafstand is een van de belangrijkste criteria op basis waarvan mensen een zwembad kiezen (Floor et al., 2020). Er spelen echter ook andere factoren mee in het maken van die keuze, zoals aantrekkelijkheid van het zwembad, programmering en prijs.

Kaart 3.3 geeft de verdeling van de inwoners van de gemeente Waadhoeke weer naar de twee openbare overdekte zwembaden. Deze verdeling laat een scheiding van de gemeente zien die geografisch gezien bijna door het midden loopt. Als we dit uitzetten naar inwonertallen dan zien we dat voor 56 procent van de inwoners zwembad Bloemeketerp het meest dichtstbij is en voor 44 procent van de inwoners De Bildtse Slag. De gemiddelde reisafstand die inwoners van Waadhoeke afleggen naar een van deze twee zwembaden is 4,5 kilometer. Hierin zijn wel grote verschillen te zien per wijk. Inwoners van Franeker en St-Annaparochie en omstreken hebben een reisafstand van minder dan 2 kilometer. Voor inwoners uit Marsum en omstreken is de reisafstand gemiddeld het verst met 11,5 kilometer (bijlage 1). Als niet alleen de openbare overdekte zwembaden, maar ook sportcentrum Shape wordt meegenomen, dan daalt de gemiddelde reisafstand naar een zwembad in de eigen gemeente naar 4,3 kilometer.

Kaart 3.3 Inwoners van de gemeente Waadhoeke toebedeeld aan het meest dichtbijzijnde openbare overdekte zwembad in de gemeente op basis van reisafstand in 2020

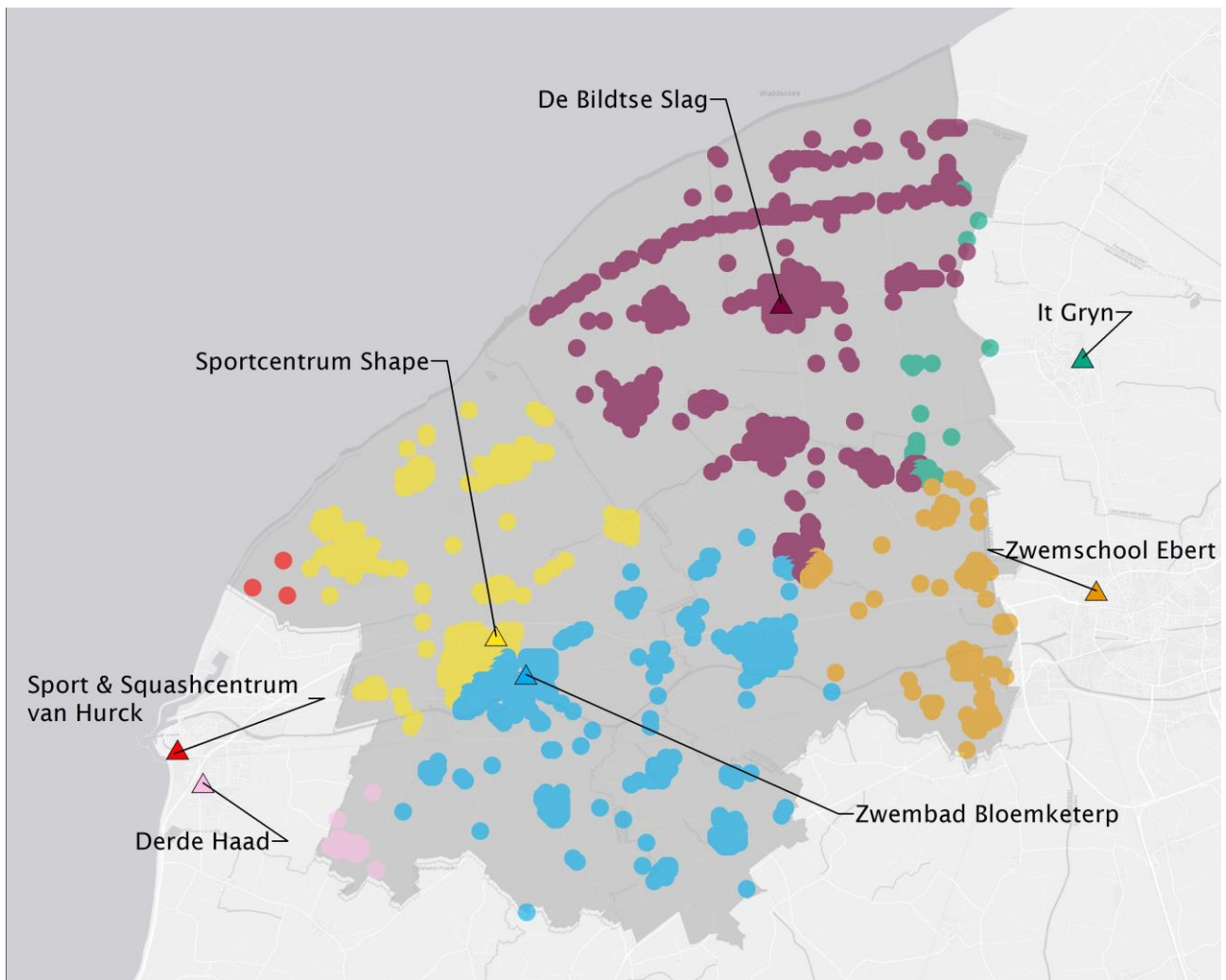

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Niet voor alle inwoners is een zwembad in de gemeente Waadhoeke het meest dichtstbijzijnde zwembad (kaart 3.4). Zoals we eerder ook al zagen, zijn er ook zwembaden in de omliggende gemeenten. Door deze zwembaden in omliggende gemeenten wordt met name voor de inwoners van Marsum en omstreken de reisafstand sterk verkort. Zwemschool Ebert en zwembad De Blauwe Golf in Leeuwarden liggen voor deze inwoners dichterbij dan de zwembaden in de eigen gemeente.

Inwoners van de gemeente Waadhoeke reizen gemiddeld 3,9 kilometer naar het dichtstbijzijnde zwembaden binnen of buiten de gemeente. Als de zwembaden buiten de gemeente worden meegenomen is de kortste reisafstand voor inwoners uit Franker met gemiddeld 1 kilometer. De langste gemiddelde reisafstand is voor inwoners uit Winsum en omstreken met gemiddeld 8,6 kilometer. Landelijk gezien reizen inwoners van een niet-stedelijke gemeente gemiddeld 3,5 kilometer naar het dichtstbijzijnde zwembad. De inwoners van de gemeente Waadhoeke reizen met gemiddeld 3,9 kilometer dus net iets verder.

Kaart 3.4 Inwoners van de gemeente Waadhoeke toebedeeld aan het meest dichtbijzijnde overdekte zwembad in en buiten de gemeente op basis van reisafstand in 2020

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

4. Behoefte aan zwemwater

In dit hoofdstuk wordt op basis van demografische gegevens⁶, cijfers over zwemdeelname, capaciteiten van de zwembaden en programmering van de zwembaden een beeld gegeven van de huidige en toekomstige behoefte aan zwemwater. Hierbij worden vijf verschillende activiteiten onderscheiden:

- Leren zwemmen
- Zwemsport
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Pretzwemmen

Op basis van deze definiëring van zwemwater wordt naar de huidige situatie gekeken. Bij ieder onderdeel is de gebruikte definitie kort weergegeven. In de berekeningen is gewerkt met de veronderstelling dat Waadhoeke qua sport- en zwemdeelname lijkt op de landelijke sportdeelname. Dit wordt bevestigd aan de hand van de cijfers van de gemeente in de burgerbevraging over sportdeelname. Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat de zwemdeelname per leeftijdsgroep in de regio gelijk blijft naar 2025 en 2035 toe, tenzij anders is aangegeven.

Naast het inzicht in de cijfers, wordt in dit hoofdstuk ook de visie van de directeurs van de zwembaden, verenigingen en overige gebruikers⁷ weergegeven. Op basis van deze elementen wordt de behoefte zowel kwantitatief als kwalitatief in kaart gebracht.

4.1 Leren zwemmen

In het onderstaande kader staat weergegeven welk zwemwater vanuit het planningsinstrument geschikt is voor leren zwemmen. In beide zwembaden is het wedstrijdbassin geschikt voor leren zwemmen. Daarnaast wordt in het recreatiebassin in zwembad Bloemketerp ook zwemles gegeven en wordt het peuterbassin in De Bildtse Slag ingezet voor watergewenning en de eerste zwemgroepen. Deze bassins worden dus ook meegenomen in het onderzoek.

Kader 1 Definitie zwemwater geschikt voor leren zwemmen (minimaal één bassin dient te voldoen)

Lengte:	N.v.t.
Breedte:	N.v.t.
Oppervlakte:	Minimaal 80 m ²
Diepte:	Minimaal 0,8 meter diep, over een oppervlakte van 40 m ² minimaal 1,8 meter diep.
Temperatuur:	27°C of meer

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over leren zwemmen (Floor et al., 2020) en worden cijfers afkomstig uit Waadhoeke meegenomen. De uitgangspunten waarmee wordt gewerkt zijn:

⁶ In dit onderzoek wordt op basis van bevolkingsprognoses inzicht gegeven in de zwemwaterbehoefte in de toekomst. Deze prognoses kunnen in de toekomst worden bijgesteld, waardoor de zwemwaterbehoefte verandert. Denk hierbij aan bouw van nieuwe wijken of een vertraging van een huidig nieuwbouwproject die nu niet zijn opgenomen.

⁷ Voor Zwembad Bloemketerp is gesproken met Piter Bakker, voor De Bildtse Slag met Jelte Dijkstra. De verenigingen die deel hebben genomen aan het onderzoek zijn: F.Z.C. '54, ZV De Skelp, Vereniging Aangepast Sporten Franeker. Andere organisaties: Basisschool 't Fonnemint.

Algemene uitgangspunten

- de aanname dat kinderen in Waadhoeke niet afwijken van het landelijk gemiddelde zwemdiplomabezit (4% heeft geen diploma, 12% alleen het A-diploma, 47% bezit het A- en B-diploma, 37% heeft het A-, B- en C-diploma);
- de aanname dat kinderen in Waadhoeke gemiddeld even lang doen over het behalen van een zwemdiploma als het Nederlands gemiddelde (48 uur voor A-diploma, 12 uur voor B-diploma en 12 uur voor C-diploma);
- in de standaardprogrammering wordt ervan uit gegaan dat een bassin 18 uur per week beschikbaar is voor de activiteit leren zwemmen.
- kinderen ongeveer 10,7 m² zwemwater per persoon nodig hebben tijdens de zwemles. Dit betekent dat in een zwembad van 250m² gelijktijdig ongeveer 24 kinderen zwemles kunnen krijgen.

Situatie gemeente Waadhoeke

- in de zwembaden in Waadhoeke is 765 m² zwemwater beschikbaar in de openbare zwembaden voor zwemles. In de semi-private zwembaden is 90 m² beschikbaar;
- de zwembaden in Waadhoeke hebben onderstaand aantal uren per week beschikbaar voor zwemles op basis van huidige programmering:
 - Zwembad Bloemketerp: 12,5 uur
 - De Bildtse Slag: 13,5⁸ uur
 - Semi-privaat: 14,5 uur
- de zwembaden in Waadhoeke bieden gemiddeld 40 weken per jaar zwemles aan.

Kwantitatieve behoefte

In de gemeente Waadhoeke is ruim voldoende zwemwater beschikbaar voor de zwemsport. Op basis van het aantal kinderen in de leeftijdsgroep 5-7 jaar en de uitgangspunten zoals hierboven aangegeven, wordt uitgegaan van een behoefte aan 9 uur in de week in het huidige beschikbare zwemwater (tabel 4.1). Er is echter gemiddeld gezien 13 uur zwemwater per week, per bassin beschikbaar in de gemeente Waadhoeke. Op basis van de standaardprogrammering die uitgaat van meer uren zwemles is het verschil tussen vraag en aanbod nog groter. In de toekomst neemt de vraag naar zwemwater voor leswemmen af, doordat er naar verwachting een forse daling in het aantal kinderen in de gemeente zal zijn.

Tabel 4.1 Behoefte aan leswemmen in 2020, 2025 en 2035 in de gemeente Waadhoeke in gemiddelde uren per bassin per week

	2020	2025	2035
Vraag	9	8	7
Huidig aanbod	13	13	13
Verschil met vraag	4	5	6
Theoretisch aanbod	18	18	18
Verschil met vraag	9	10	11

⁸ In het rooster is 18 uur per week beschikbaar voor deze activiteit. Hierbij zijn de uren opgeteld waarbij leswemmen wordt gegeven aan een school en aan bewoners van een AZC. Deze uren zijn hiervan af gehaald, omdat deze niet beschikbaar zijn voor de reguliere zwemles.

Kwalitatieve behoefte

De directeuren geven aan dat er geen sprake is van wachtlijsten voor de zwemles. Kinderen die willen starten, kunnen dit doen binnen afzienbare tijd. De Bildtse Slag werkt met twee startmomenten per jaar, wat betekent dat iemand theoretisch gezien maximaal een half jaar op de wachtlijst staat. De directeur geeft aan dat er een krimp in de bevolking is, maar dat het aantal lezwemmers in het zwembad momenteel gelijk blijft. De directeur van zwembad Bloemketerp geeft aan dat zij de afgelopen jaren al last hebben gehad van het teruglopend aantal kinderen in de gemeente. Het zwembad zegt ongeveer 60 procent van de kinderen in de gemeente Waadhoeke zwemles te geven. Dit percentage blijft gelijk, maar de aantallen lopen terug.

Naast de reguliere lezwemprogramma's wordt in zwembad De Bildtse Slag ook zwemles gegeven op maandagmiddag aan kinderen van 6-18 jaar uit een nabijgelegen AZC. In de kwantitatieve berekeningen is geen rekening gehouden met deze kinderen, omdat ze niet officieel tot de inwoneraantallen behoren. Deze uren komen dus nog bovenop op de kwantitatieve behoefte aan zwemwater voor lezwemmen in de gemeente Waadhoeke.

De gemeente Waadhoeke heeft geen officieel schoolzwemprogramma. In de praktijk blijkt wel dat basisschool 't Fonnemint van De Bildtse Slag gebruikt maakt ter vervanging van gymlessen voor groep 6, 7, en 8 in de sportzaal. De wens van de basisschool is om het schoolzwemmen te handhaven, maar er wordt wel verwacht dat de eigen bijdrage in de toekomst een probleem gaat opleveren voor de school.

Naast de openbare zwembaden biedt Sportcentrum Shape in Franeker ook zwemles aan. De methode in dit zwembad verschilt van de methode die wordt gehanteerd in de openbare zwembaden. Wel vissen alle drie de zwembaden qua aanbod uit dezelfde vijver, er is dus wel concurrentie.

Conclusie leren zwemmen

Voor nu en in de toekomst is er ruim voldoende zwemwater voor de activiteit lezwemmen. De verwachting is dat de uren benodigd voor deze activiteit alleen maar terug zullen lopen door een dalend bevolkingsaantal in de leeftijdsgroep 5-7 jaar. Ook voor de uren zwemles uit het AZC is nog voldoende ruimte. Indien ruimte voor gymlessen een probleem blijft voor basisschool 't Fonnemint, is het van belang dat er ruimte beschikbaar blijft in een nabijgelegen zwembad.

4.2 Zwemsport

Zwemsport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. In de gemeente Waadhoeke worden wedstrijdzwemmen, masterzwemmen, waterpolo en duiken beoefend.

Het is van belang dat zwemwater ten behoeve van sport voldoet aan sporttechnische eisen. Deze variëren uiteraard per sport, maar alles bij elkaar genomen kunnen de volgende criteria worden geformuleerd.

Kader 2 Definitie zwemwater geschikt voor sport

Lengte:	25, 35 of 50 meter
Breedte:	Banen van 2,5 meter, idealiter ten minste 12,5 meter breed
Oppervlakte:	Tenminste 250 m ² , idealiter ten minste 312,5m ²
Diepte:	Meer dan 1,40 meter
Temperatuur:	25 tot 28 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over zwemsport (Floor et al., 2020) en worden cijfers afkomstig uit Waadhoeke meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemene uitgangspunten

- zwemsport wordt, gemiddeld gezien, beoefend door kinderen en volwassenen in de leeftijdscategorie 8-65 jaar;
- deelname aan zwemsport per leeftijdscategorie is als volgt: 8-14 jaar: 2,5%; 15-24 jaar: 1,3%; 25-44 jaar: 0,7%; 45-64 jaar: 0,5%
- sport wordt uitgeoefend gedurende 40 weken per jaar;
- in de standaardprogrammering is 18 uur per week beschikbaar voor zwemsport;
- per activiteit binnen de zwemsport worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - wedstrijdzwemmen: gemiddeld 6 personen in een 25-meterbaan, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week;
 - waterpolo: gemiddeld 24 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week;
 - duiken: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week.

Situatie gemeente Waadhoeke

- in Waadhoeke is op basis van de definitie geschikt zwemwater geen zwemwater geschikt voor de zwemsport. De temperatuur in de twee wedstrijdbassins is te hoog. In de praktijk worden deze bassins wel ingezet en wordt daarvoor 562,5 m² zwemwater gebruikt;
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor sport:
 - Zwembad Bloemketerp: 13 uur
 - De Bildtse Slag: 6 uur
- het ledental van de verenigingen aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) in de gemeente Waadhoeke is 0,7 procent van de bevolking, dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde van 0,8 procent (RIVM, 2019).

Kwantitatieve behoefte

In de gemeente Waadhoeke is op basis van de huidige programmering de verwachting dat er extra uren gewenst zijn voor de zwemsport (tabel 4.2). De vraag naar zwemsport overstijgt de huidige beschikbare uren in de zwembaden. Op basis van de basisprogrammering wordt wel verwacht dat er voldoende zwemwater beschikbaar is voor de zwemsport in de gemeente. De vraag naar zwemwater voor de zwemsport neemt in de toekomst af, doordat de bevolking en met name het aantal kinderen in de gemeente Waadhoeke krimpt.

Tabel 4.2 Behoeftte aan zwemsport in 2020, 2025 en 2035 in de gemeente Waadhoeke in gemiddelde uren per bassin per week

	2020	2025	2035
Vraag	18	16	14
Huidig aanbod	10	10	10
Verschil met vraag	-8	-6	-4
Theoretisch aanbod	18	18	18
Verschil met vraag	0	2	4

Kwalitatieve behoefte

In zowel zwembad Bloemketerp als in De Bildtse Slag vinden trainingen voor de zwemsport plaats, ook al zijn de zwembaden volgens de definitie niet geschikt. De directeuren geven aan dat zij kunnen voldoen aan de vraag van de verenigingen en dat het mogelijk is nog meer uren te verhuren aan verenigingen als daar behoefte aan is. In beide zwembaden werken de lokale verenigingen samen met verenigingen van buiten de gemeente. Dit betekent dat bepaalde zwemuren, met name uren voor talentontwikkeling en wedstrijden, soms in andere zwembaden in de regio plaatsvinden. In het weekend is in zwembad Bloemketerp de mogelijkheid voor wedstrijden. Het wedstrijdbassin is qua temperatuur hier eigenlijk te warm voor, maar de vereniging heeft dispensatie hiervoor. De Bildtse Slag is vanwege het beperkt aantal banen en de geringe diepte niet geschikt voor wedstrijden van de zwemsport. Ook wordt in dit zwembad door de geringe diepte geen waterpolo gespeeld.

De verenigingen geven aan een stabiel ledental te hebben. Alleen naar het trimzwemmen/masterzwemmen lijkt wat extra vraag te zijn. F.Z.C. '54 geeft aan hiervoor een kleine wachtlijst te hebben. De verenigingen zijn tevreden met de huidige faciliteiten en geven aan dat het gewenst is dat zij een zwembad in hun eigen kern blijven behouden, omdat de reisafstand voor de leden anders te groot wordt. De verwachting is dat er anders leden zullen stoppen. De leden komen nu vrijwel volledig uit de gemeente Waadhoeke. Voor de toekomst geven de verenigingen aan graag te behouden wat ze nu hebben.

Conclusie zwemsport

Voor de zwemsport lijken momenteel onvoldoende uren ingepland te zijn in de twee zwembaden. Dit komt niet overeen met de situatie zoals deze in de praktijk beleefd wordt. Verwacht wordt dat de samenwerking met de andere verenigingen in buurgemeenten ertoe leidt dat er minder uren gehuurd worden in de zwembaden in Waadhoeke dan wordt verwacht. Op basis van deze lokale context wordt verwacht dat wordt voldaan aan de huidige behoefte. Wel dient aandacht te zijn voor het feit dat in beide zwembaden de watertemperatuur te hoog is voor de zwemsport. In de toekomst zal de behoefte iets afnemen door een dalend aantal inwoners. Het is vanuit de verenigingen gezien wel wenselijk dat er in beide kernen een zwembad blijft bestaan dat geschikt is voor de zwemsport, omdat de reisafstand anders te groot wordt.

4.3 Banenzwemmen

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en is vaak gericht op het in stand houden van/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen.

Banenzwemmen kan het beste worden beoefend in een bassin met een minimale lengte van 20 meter. Bovendien leent een bassin dat is ingedeeld in zwembanen zich goed om de capaciteit (in aantal zwemmers) te vergroten en de activiteit banenzwemmen goed te organiseren. Ten aanzien van zwemwater ten behoeve van banenzwemmen worden de volgende criteria gehanteerd:

Kader 3 Definitie zwemwater geschikt voor banenzwemmen

Lengte:	Meer dan 20 meter
Breedte:	Veelvoud van 2,5 meter
Oppervlakte:	-
Diepte:	Tenminste 1,10 meter
Temperatuur:	27 tot 30 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over banenzwemmen (Floor et al., 2020) en worden cijfers afkomstig uit de gemeente Waadhoeke meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemene uitgangspunten

- banenzwemmen is een activiteit die wordt aangeboden voor volwassenen; de leeftijdscategorie voor deze activiteit ligt op 18 jaar en ouder;
- deelname aan banenzwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 18-24 jaar: 14,1%; 25-44 jaar: 11,7%; 45-65 jaar: 6,9%; 65 jaar en ouder: 6,4%;
- één keer banenzwemmen duurt gemiddeld 48 minuten;
- gemiddeld gaan banenzwemmers twee keer in de drie weken banenzwemmen;
- banenzwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- in de basisprogrammering is 28 uur per week beschikbaar voor banenzwemmen;
- gemiddeld kunnen zes personen gelijktijdig gebruikmaken van een 25-meterbaan en twaalf personen van een 50-meterbaan;

Situatie gemeente Waadhoeke

- in de gemeente Waadhoeke is in totaal 563 m² zwemwater geschikt voor banenzwemmen;
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor banenzwemmen:
 - Zwembad Bloemketerp: 19 uur
 - De Bildtse Slag: 13 uur

Kwantitatieve behoefte

In relatie tot het huidige aanbod wordt verwacht dat er meer vraag is dan het huidige aanbod. Gemiddeld is er 16,5 uur zwemwater beschikbaar in de twee openbare zwembaden voor banenzwemmen en zouden in ieder zwembad 21 uur benodigd zijn (tabel 4.3). Deze extra vraag betekent niet dat er een tekort is in zwemwatercapaciteit, het theoretische aanbod stijgt namelijk boven de vraag uit. Er zouden dus meer uren banenzwemmen aangeboden kunnen worden in de zwembaden. In zwembad Bloemketerp is ervan uitgegaan in de berekeningen dat tijdens de recreatieve uren in de middag en avond die niet specifiek benoemd staan als banenzwemmen de helft van de capaciteit beschikbaar is voor deze activiteit. In de praktijk kan dit natuurlijk worden aangepast naar de behoefte op dat moment in het zwembad. In de toekomst neemt de vraag naar zwemwater voor banenzwemmen af door de krimpende bevolking. De afname is minder hard dan bij sport, doordat de oudere bevolking minder hard krimpt.

Tabel 4.3 Behoefte aan banenzwemmen in 2020, 2025 en 2035 in de gemeente Waadhoeke in gemiddelde uren per bassin per week

	2019	2025	2035
Vraag	21	20	19
Huidig aanbod	17	17	17
Verschil met vraag	-4	-4	-3
Theoretisch aanbod	28	28	28
Verschil met vraag	7	8	9

Kwalitatieve behoefte

De directeurs geven aan dat zij voldoende ruimte kunnen bieden voor banenzwemmers. Zwembad Bloemketerp werkt met een horizontale programmering, waar veel ruimte is voor banenzwemmen in de ochtend, middag en avonden. Ook op de recreatieve zwemuren wordt banen gezwommen. Een deel van

het bassin is dan beschikbaar voor banenzwemmers. Het banenzwemmen trekt een vaste groep bezoekers. In de ochtenden vaak de senioren en in de avonden een jongere doelgroep.

In De Bildtse Slag maken vooral vaste gasten gebruik van het banenzwemmen. Gemiddeld liggen er zo'n 25-30 mensen in het bassin, aldus de directeur. Hij geeft aan dat het banenzwemmen zichzelf reguleert. Als mensen het te druk vinden, dan maken zij op een ander moment gebruik van banenzwemmen. De activiteit wordt volgens de manager voldoende aangeboden om hierin te kunnen voorzien.

Conclusie banenzwemmen

In de gemeente Waadhoeke is voldoende zwemwater beschikbaar voor het banenzwemmen. De kwantitatieve berekeningen laten een tekort zien in het aantal uren benodigd voor banenzwemmen, maar de verwachting is dat de zwembaden bij meer behoefte ervoor kiezen om nog meer uren open te gaan of in het geval van zwembad Bloemketerp een groter gedeelte van het zwembad tijdens de recreatieve uren te gebruiken voor het banenzwemmen.

4.4 Doelgroepen zwemmen

Doelgroepen zwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de gewenste/benodigde temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. Criteria waar zwemwater voor doelgroepen zwemmen aan moeten voldoen, zijn daarom ruim geformuleerd:

Kader 4 Definitie zwemwater geschikt voor doelgroepen zwemmen

Lengte:	> = 7 meter
Breedte:	> = 7 meter
Oppervlakte:	Tenminste 80 m ²
Diepte:	Variabel: 0 tot 2 meter
Temperatuur:	28 tot 32 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over doelgroepen zwemmen (Floor et al., 2020) en worden cijfers afkomstig uit de gemeente Waadhoeke meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemene uitgangspunten

- doelgroepen zwemmen is zeer divers en voor alle leeftijden zijn activiteiten beschikbaar;
- deelname aan doelgroepen zwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 0-17-jarigen: 0,4%; 18-24 jaar: 3,0%; 25-44 jaar: 4,9%; 45-65 jaar: 2,4%; 65 jaar en ouder: 4,5%;
- één keer doelgroepen zwemmen duurt gemiddeld 40 minuten voor kinderen en 45 minuten voor volwassenen;
- gemiddeld gaan kinderen eens in de twee weken doelgroepen zwemmen en volwassenen bijna één keer per week;
- doelgroepen zwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- in de basisprogrammering is 15,5 uur per week beschikbaar voor doelgroepen zwemmen;
- per persoon is gemiddeld 9,3 m² zwemwater benodigd tijdens doelgroepen zwemmen.

Situatie gemeente Waadhoeke

- in de gemeente Waadhoeke is in totaal 653 m² zwemwater geschikt voor doelgroepen zwemmen.

- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor doelgroepen zwemmen:
 - Zwembad Bloemketerp: 8,5 uur
 - De Bildtse Slag: 6,5 uur

Kwantitatieve behoefte

Voor doelgroepen zwemmen is meer behoefte dan in de huidige situatie wordt aangeboden en is er meer behoefte dan het theoretisch aanbod biedt (tabel 4.4). In de openbare zwembaden zijn alleen de wedstrijdbassins geschikt voor deze activiteiten, het recreatiebassin en het peuterbassin niet. Hiermee wordt te kort gedaan aan de potentie voor doelgroepenactiviteiten die er in de gemeente is.

Tabel 4.4 Behoefte aan doelgroepen zwemmen in 2020, 2025 en 2035 in de gemeente Waadhoeke in gemiddelde uren per bassin per week

	2020	2025	2035
Vraag	17	17	17
Huidig aanbod	8	8	8
Verschil met vraag	-9	-8	-8
Theoretisch aanbod	16	16	16
Verschil met vraag	-1	-1	-1

Kwalitatieve behoefte

Beide directeuren zien meer mogelijkheden voor aanbod in doelgroepen zwemmen. De directeur van zwembad Bloemketerp geeft aan dat de organisatie bezig is met het uitbreiden van het aanbod. Het is wel lastig om winstgevend doelgroepen aan te boren, omdat het om een relatief klein verzorgingsgebied gaat met weinig inwoners. In het verleden is er in het zwembad aanbod geweest voor kinderen in de vorm van zwemvaardigheidsdiploma's. Het was echter lastig om de groepen voldoende vol te krijgen, aldus de directeur. De huidige doelgroepen in zwembad Bloemketerp lopen goed. In de ochtenden worden doelgroepen voor senioren aangeboden en in de avond doelgroepen voor volwassenen. Op maandag is er een warmwaterdag in het zwembad, zodat de watertemperatuur aansluit bij de doelgroepen die er dan plaatsvinden.

In De Bildtse Slag worden aquasporten aangeboden die de mogelijkheid bieden op een verschillend intensiteitsniveau te sporten. Hierdoor is er zowel aanbod voor ouderen als voor andere groepen volwassenen. De aquasporten lopen goed, geeft de manager aan. Het is volgens de manager moeilijk om voor de activiteiten die goed lopen extra instructeurs te vinden, dus uitbreiden is moeilijk. Naast het standaardrooster worden er ook incidentele doelgroepenactiviteiten aangeboden in dit zwembad. Als er voldoende aanmeldingen zijn dan kan er een groep worden gestart. Zeemeermin zwemmen voor kinderen is een voorbeeld van een incidentele doelgroep. Overdag zijn in dit zwembad sinds dit schooljaar veel uren vrijgekomen waarop doelgroepenactiviteiten kunnen worden aangeboden, doordat een internationale school uit de buurt is verplaatst en geen zwemwater meer huurt.

Naast de uren die de zwembaden zelf aanbieden, maakt in zwembad Bloemketerp de Vereniging Aangepast Sporten Franeker e.o. ook gebruik van het zwembad op de warmwaterdag op maandag. Deze vereniging bestaat uit ongeveer 150 leden en maakt 2 uur in de week gebruik van het zwembad. Zij geven aan te verwachten dat de vereniging niet zal blijven bestaan wanneer het zwembad in Franeker dicht zou gaan.

Conclusie doelgroepenzwemmen

In de praktijk worden meer uren doelgroepenzwemmen aangeboden dan terug te zien is in het standaardrooster. Dit heeft te maken met de incidentele doelgroepen van De Bildtse Slag. Daarnaast wordt in beide zwembaden de mogelijkheid gezien om het doelgroepenaanbod uit te breiden, maar is dit lastig vanwege personeel of vanwege het feit dat het moeilijk is de doelgroepen voldoende vol te krijgen. Een punt van aandacht is dat er relatief weinig capaciteit is. Alleen de twee wedstrijdbassins zijn geschikt voor doelgroepenactiviteiten, waardoor er een beperkte extra vraag is naar doelgroepenzwemmen die in de huidige configuratie niet direct kan worden opgelost.

4.5 Pretzwemmen

In dit onderzoek wordt door middel van de term pretzwemmen de uren aangeduid waarbij recreatief kan worden gezwommen, maar waar het geen banenzwemmen of doelgroepenactiviteit betreft. Pretzwemmen wordt idealiter in een zwembad aangeboden met mogelijkheden tot vermaak. Denk hierbij aan een recreatief bassin met attractieve vormen, een stroomversnelling of een glijbaan. Ook kan pretzwemmen in een niet-recreatief bassin aantrekkelijk worden gemaakt door het aanbieden van speelattributen in het water. Voor volwassenen kunnen faciliteiten als whirlpool of sauna aanwezig zijn.

Zwembad Bloemketerp beschikt over een recreatiebassin met glijbaan. Ook zijn er waterspeeltoestellen in het zwembad. Het recreatiebassin is geschikt voor kleinere kinderen. Het wedstrijdbassin wordt ook door kinderen tot een jaar of 15 gebruikt. In het weekend komt op zaterdag met name de jeugd naar het zwembad en zijn er kinderfeestjes. De zondag is volgens de manager meer een familiedag waar ouders met kleine kinderen van het zwembad gebruikmaken. Hij geeft aan dat het zwembad vanwege het compacte en overzichtelijke karakter hier erg voor geschikt is. Eens in de twee weken is er op vrijdagavond een aquadisco in het zwembad.

De Bildtse Slag heeft minder recreatieve elementen in het zwembad. Op de uren dat recreatief zwemmen wordt aangeboden geeft de manager aan dat er altijd wel ruimte is voor extra bezoekers. Om meer bezoekers per keer te trekken heeft de manager besloten discozwemmen eens in de twee weken aan te bieden. Er wordt een thema gekoppeld aan de disco. Dit trekt meer bezoekers dan voorheen. De directeur ziet een duidelijk verschil tussen wintermaanden en zomermaanden. In de wintermaanden is het drukker.

In de omliggende gemeenten zijn, zoals eerder al werd aangegeven, ook zwembaden met een recreatieve functie. De belangrijkste zijn De Blauwe Golf in Leeuwarden en It Gryn in Stiens. De Blauwe Golf heeft een grote recreatieve functie met het golfslagbad. It Gryn is wat kleiner dan De Blauwe Golf, maar heeft wel een recreatiebassin, glijbaan en stroomversnelling. De reisafstand naar deze zwembaden is beperkt voor inwoners uit de gemeente Waadhoeke, dus de verwachting is dat inwoners ook gebruik zullen maken van deze faciliteiten. Daarnaast is er in Joure ook nog een subtropisch zwembad, Swimfun. Dit zwembad ligt niet direct in een aangrenzende gemeente, maar de verwachting is dat het zwembad dichtbij genoeg is voor dagrecreatie.

Conclusie pretzwemmen

In de zwembaden in de gemeente Waadhoeke zijn beperkte recreatieve faciliteiten die voldoende mogelijkheden bieden aan de lokale bevolking die een keer recreatief wil gaan zwemmen. Voor dagrecreatie zullen inwoners eerder gebruik maken van de grotere zwembaden in de regio zoals De Blauwe Golf en Swimfun. De verwachting is dat met de functie die de huidige zwembaden hebben en de mogelijkheden die inwoners hebben in de nabijgelegen gemeenten er voldoende mogelijkheden zijn voor deze activiteit.

5. Implicaties voor de toekomst

In dit hoofdstuk kort ingegaan op de implicaties die de uitkomsten van de berekeningen met het planningsinstrument en de gesprekken met directeuren en verenigingen hebben voor de toekomst. In de voorgaande hoofdstukken is gekeken of het huidige zwemwater voldoet aan de huidige behoefte aan zwemwater. Hieruit kan worden geconcludeerd dat in het huidige zwemwater ruimte is voor alle activiteiten en soms zelfs sprake is van een sterk overschot. Dit roept de vraag op hoeveel zwemwater er benodigd is om te voldoen aan de behoefte (tabel 5.1) en wat voor veranderingen er plaats kunnen vinden in de toekomst.

5.1 Configuratie

Op basis van de in hoofdstuk 4 berekende behoefte kan worden gesteld dat voor de activiteiten zwemsport en doelgroepenzwemmen op korte termijn niet met minder zwemwater kan worden gedaan dan nu in de gemeente aanwezig is (tabel 5.1). Voor de zwemsport worden alleen de wedstrijdbassins in de openbare overdekte zwembaden ingezet. Momenteel is er een 5-baans 25-meterbassin en een 4-baans 25-meterbassin in de gemeente. Dit biedt voldoende ruimte voor de vraag naar zwemwater voor de zwemsport, al is het zwemwater nu niet optimaal geschikt door een te hoge temperatuur. In de toekomst zien we wel dat deze vraag terugloopt, door afnemende inwoneraantallen. Feit blijft echter dat er onvoldoende zwemwater is als één van de twee zwembaden wordt gesloten. Er kan dan nagedacht worden over een nieuw zwembad. In zo'n nieuw zwembad is een 6-baans 25-meterbassin, 375 m², eigenlijk net te weinig capaciteit om aan de volledige behoefte voor zwemsport te voldoen, maar een 8-baans 25-meterbassin, 525 m² levert een ruim overschot op. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de huidige situatie waarin minder zwemwater wordt gehuurd dan verwacht, doordat verenigingen samenwerken met verenigingen van buiten de gemeente. Wat betreft wedstrijden voor de zwemsport verandert de situatie niet ten opzichte van de huidige situatie, doordat in De Bildtse Slag geen wedstrijden gehouden worden, wordt het voldoende geacht als er één zwembad in de gemeente is dat wordt ingezet voor de wedstrijden van de zwemsport.

Tabel 5.1 Benodigde capaciteit zwemwater in de gemeente Waadhoeke voor de verschillende activiteiten op basis van een standaardrooster

	Huidige capaciteit	Vraag		
		2020	2025	2035
Leren zwemmen	855	364	306	271
Zwemsport	563	555	503	446
Banenzwemmen	563	420	411	387
Doelgroepenzwemmen	653	710	707	695

De vraag naar zwemwatercapaciteit is het hoogst voor doelgroepenzwemmen. Zoals eerder werd aangegeven heeft dit te maken met de potentie die deze activiteit heeft voor de verschillende doelgroepen die nu nog onvoldoende bediend worden. Voor doelgroepenzwemmen is het van belang dat er voor de verschillende doelgroepen geschikt zwemwater is. Voor intensieve aquasporten kan dit bestaan uit dieper water met een lagere temperatuur, terwijl voor senioren en ouder-kindzwemmen eerder wordt gedacht aan warmer en ondieper zwemwater. Het instellen van een beweegbare bodem in een wedstrijdbassin kan hiervoor zorgen. Qua temperatuur is het van belang dat de juiste maatregelen worden genomen zodat zwemwater in een wedstrijdbassin zowel voor de zwemsport als voor doelgroepenzwemmen geschikt kan zijn. Zo kan er gedacht worden aan het bijplaatsen van een instructiebassin/recreatiebassin met voldoende diepte of het plaatsen van een beweegbare bodem voor

meer multifunctionaliteit. Gekeken naar de vraag naar zwemwater en de behoeftes aan de overige activiteiten zou het logisch zijn om uit te gaan van een concept met in ieder geval twee bassins waarvan één bassin een wedstrijdbassin is en de ander ingezet kan worden voor leswemmen en doelgroepen zwemmen. In de huidige zwembaden zijn het peuterbassin en recreatiebassin hier niet voor geschikt.

Voor leren zwemmen is de behoefte het laagst van alle activiteiten. Deze behoefte kan plaats vinden in de capaciteiten die voor de andere activiteiten wordt voorzien. Wel is het voor deze activiteit van belang dat er voldoende zwemwater is voor alle niveaus waarop zwemwater wordt aangeboden. Hierbij kan gedacht worden aan een geschikt instructiebassin voor de watergewenning of een wedstrijdbassin met beweegbare bodem en mogelijkheden tot warmer water. Momenteel wordt naast de openbare zwembaden ook in Sportcentrum Shape leswemmen aangeboden. In dit zwembad is 90 m² zwemwater geschikt. Dat betekent dat er in 2020 op basis van het inwonertal van de gemeente nog maar 274 m² extra zwemwater in de openbare zwembaden voor deze activiteit benodigd is. Indien 18 uur in de week zwemles wordt aangeboden.

Voor het banenzwemmen is ruim voldoende zwemwater beschikbaar in de huidige situatie. In de toekomst loopt de behoefte terug en zou een 6-baans 25-meterbassin, 375 m², krap voldoende ruimte bieden om de vraag naar banenzwemmen te kunnen faciliteren.

5.2 Reisafstand

In voorgaande paragraaf is er vanuit gegaan dat de deelname aan zwemmen gelijk blijft, ook als er maar één zwembad in de gemeente zou zijn. Uit de praktijk weten we dat reisafstand een belangrijke factor is op basis waarvan men beslist om naar een zwembad te komen (Floor et al., 2020). Dit geldt met name voor de activiteiten banenzwemmen en doelgroepen zwemmen. Tabel 5.2 geeft inzicht in de gemiddelde reisafstand van inwoners van de gemeente Waadhoeke in verschillende scenario's. De reisafstand in de huidige situatie met twee zwembaden is het meest gunstig voor alle inwoners van de gemeente. In alle situaties waarbij alleen naar de overdekte zwembaden binnen de gemeente is gekeken valt op dat de reisafstand fors oploopt. Als ook de zwembaden buiten de gemeente en het semi-private zwembad Sportcentrum Shape worden meegenomen, valt op dat de stijging van de reisafstand iets beperkter is. Sportcentrum Shape, 't Derde Haad en It Gryn liggen voor de inwoners van de gemeente Waadhoeke relatief dichtbij. De verschillen in reisafstand per kern zijn groot voor de verschillende scenario's (bijlage 1). In alle scenario's loopt voor verschillende kernen de reisafstand sterk op.

Tabel 5.2 Gemiddelde reisafstand naar het dichtstbijzijnde zwembad voor inwoners van de gemeente Waadhoeke in 2020 (in kilometers)

	Gemiddelde reisafstand inwoner gemeente Waadhoeke in km	
	Naar openbaar overdekt zwembad binnen de gemeente	Naar overdekt zwembad binnen/buiten de gemeente
Huidige situatie	4,5	3,9
Alleen zwembad in Franeker	8,0	5,7
Alleen zwembad in St. Annaparochie	10,7	4,2
Zwembad midden in gemeente	8,6	5,0

Kwalitatieve aandachtspunten voor de toekomst

De directeuren en georganiseerde gebruikers hebben enkele punten genoemd die kunnen worden meegenomen in de kijk naar de toekomst. De directeuren van beide zwembaden verwachten dat beide zwembaden, mits deze goed worden onderhouden, nog wel 15 jaar mee kunnen. De directeur van De Bildtse Slag geeft aan dat het logisch zou zijn om daarna te gaan denken over de bouw van één zwembad, dat goed bereikbaar is voor de inwoners uit alle delen van de gemeente. In het kader van de exploitatie van zo'n zwembad geeft hij aan dat het van belang is dat het zwembad geschikt is voor de zwemsport en dat het interessant is om te kijken naar de recreatieve mogelijkheden van een nieuw zwembad.

De directeur van zwembad Bloemketerp geeft aan dat het zwembad nu geen structurele subsidie krijgt, maar dat subsidie wel noodzakelijk is om het zwembad nog 15 jaar open te kunnen houden. Er kan nu onvoldoende gereserveerd worden voor onderhoud van het zwembad. Hij geeft daarnaast aan dat hij verwacht dat één zwembad in de gemeente qua capaciteit een goede oplossing zou zijn. De locatie van dit zwembad is wel belangrijk. De reisafstand en bereikbaarheid zouden goed moeten zijn. Zijn voorkeur gaat uit naar een zwembad in één van de grotere kernen. Volgens de directeur dient dit zwembad geschikt te zijn voor alle activiteiten. Het multifunctioneel inzetten van een bassin is van belang. Wel zou hij kiezen voor beperkte recreatieve voorzieningen, zoals in het huidige zwembad, omdat er in de omgeving al veel baden met recreatieve voorzieningen zijn.

De georganiseerde gebruikers geven alleen aan een voorkeur te hebben om gebruik te blijven maken van het eigen zwembad. Vereniging Aangepast Sporten Franeker en ZV de Skelp geven beiden aan dat zij verwachten dat ze zullen stoppen als er geen nabijgelegen zwemwater meer is.

5.3 Conclusie

Voor de toekomst kan op basis van de benodigde capaciteit worden gedacht over één zwembad in de gemeente. Dit zwembad dient minimaal te bestaan uit één 6-baans 25-meterbassin dat multifunctioneel inzetbaar is en een instructiebassin/recreatiebassin waar doelgroepen zwemmen en watergewinning voor de zwemles plaats kunnen vinden. Een multifunctioneel bassin met 8-banen 25-meter zou ook een optie zijn, dan wordt voldaan aan de volledige behoefte voor de zwemsport. De verwachting is wel dat dit een overschot aan zwemwater zal opleveren. Om het zwembad aantrekkelijk te maken voor pretzwemmen kan worden gedacht aan het toevoegen van een glijbaan, peuterbassin of andere speelelementen.

Wat betreft reisafstand betekent de optie dat er één zwembad in de gemeente komt automatisch dat er voor inwoners een langere reisafstand is naar het zwembad dan in de huidige situatie. Reisafstand is een belangrijke reden voor mensen om voor een zwembad te kiezen. Als er één zwembad in de gemeente is, wordt het voor een deel van de inwoners aantrekkelijk om gebruik te maken van een zwembad buiten de gemeente of om geen gebruik meer te maken van een zwembad. De analyse van de reisafstanden laat zien dat in alle scenario's de reisafstand voor sommige kernen sterk oploopt. Dit is dus een knelpunt in de keuze voor een nieuw zwembad.

6. Conclusie

In dit onderzoek is inzicht verkregen in de huidige en toekomstige behoefte aan zwemwater in de gemeente Waadhoeke. Hiervoor is het huidige aanbod in kaart gebracht, zijn de verzorgingsgebieden van de zwembaden bepaald en is de behoefte aan zwemwater berekend op basis van het planningsinstrument zwembaden. Aanvullend is de lokale context in kaart gebracht door in gesprek te gaan met de directeuren van de zwembaden en met georganiseerde gebruikers. Op basis van deze uitkomsten zijn enkele implicaties voor de toekomst toegelicht.

Aanbod zwemwater

In de gemeente Waadhoeke zijn twee openbare overdekte zwembaden gevestigd: Zwembad Bloemketerp en De Bildtse Slag. Zwembad Bloemketerp bestaat uit een 5-baans 25-meterbassin en een klein recreatiebassin. De Bildtse Slag bestaat uit een 4-baans 25-meterbassin en een peuterbassin dat wordt ingezet voor de watergewenning bij lezswemmen. Naast de openbare overdekte zwembaden is er ook een zwembassin bij Sportcentrum Shape van 90 m². In dit zwembassin wordt lezswemmen en doelgroepenactiviteiten aangeboden. Het zwemwater in de overdekte zwembaden in de gemeente Waadhoeke is vergelijkbaar met de referentiegemeenten. De gemeente Waadhoeke heeft een gemiddelde capaciteit beschikbaar voor de verschillende activiteiten in vergelijking met deze gemeenten. Wat wel opvalt is het gebrek aan zwemwatercapaciteit voor de zwemsport. De twee wedstrijdbassins zijn qua temperatuur niet geschikt voor deze activiteit. In de praktijk wordt er wel gebruik gemaakt van deze bassins door verenigingen en wordt in het wedstrijdbassin van zwembad Bloemketerp ook wedstrijden gehouden. Ook in omliggende gemeenten is de temperatuur van de wedstrijdbassins vaak te hoog om optimaal geschikt te zijn voor de zwemsport.

In het midden van de gemeente ligt een openluchtzwembad: zwembad Waadhoeke. Dit zwembad bestaat uit drie onverwarmde buitenbassins van in totaal ongeveer 620 m². In de omliggende gemeenten zijn ook buitenzwembaden en combi-zwembaden gevestigd. Het belangrijkste verschil met de gemeente Waadhoeke is dat deze zwembassins verwarmd worden in de zomer.

Verzorgingsgebied zwembaden

De abonneementhouders van de openbare overdekte zwembaden in de gemeente Waadhoeke komen voornamelijk uit de eigen gemeente. 80 procent van de abonneementhouders van zwembad Bloemketerp komt uit de eigen gemeente, met name uit de zuidelijke kernen. 96 procent van de abonneementhouders van De Bildtse Slag komt uit de eigen gemeente. Deze abonneementhouders komen met name uit de noordelijke kernen. De gemiddelde reisafstand van inwoners van Waadhoeke naar het dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembaden is 4,5 kilometer. Vooral de inwoners uit Marsum en omstreken moeten ver reizen naar een openbaar overdekt zwembad in de gemeente. Voor de inwoners uit deze kern zijn de zwembaden in Leeuwarden dichterbij gelegen. De gemiddelde reisafstand voor de inwoners van Marsum en omstreken daalt van 11,5 kilometer naar 4,6 kilometer als ook zwembaden buiten de gemeente mee worden genomen in de analyse.

Behoefte aan zwemwater

Het planningsinstrument zwembaden laat een overschot zien van het zwemwater voor de activiteiten lezswemmen en banenzwemmen. Voor doelgroep activiteiten is er nog een groeipotentie, maar wordt niet verwacht dat er extra zwemwater benodigd is. Voor de zwemsport is in de huidige situatie voldoende zwemwater beschikbaar, maar dit zwemwater is niet optimaal geschikt door de temperatuur van de bassins. De twee openbare zwembaden en het openluchtzwembad bieden mogelijkheden voor pretzwemmen voor inwoners van de gemeente. De verwachting is dat deze faciliteiten voldoende

mogelijkheden bieden aan de lokale bevolking die recreatief wil gaan zwemmen. Voor dagrecreatie wordt verwacht dat men gebruik maakt van de nabijgelegen zwembaden in Leeuwarden en Joure.

Implicaties voor de toekomst

Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek wordt verwacht dat de huidige situatie aansluit bij de huidige behoefte. De behoefte aan zwemwater neemt in de toekomst af door een verwachte daling van de bevolking in de gemeente Waadhoeke. Dit betekent echter niet dat wordt geadviseerd om één van de twee zwembaden te sluiten. Bij sluiting van één van de twee zwembaden wordt de reisafstand sterk vergroot. De verwachting is dat de behoefte aan zwemwater voor met name doelgroepen zwemmen en banenzwemmen kleiner zal zijn als de reisafstand voor veel inwoners vergroot wordt. Ook dient rekening gehouden te worden met de georganiseerde gebruikers en de huurders van de zwembaden. ZV De Skelp en Vereniging Aangepast Sporten Franeker geven aan te verwachten dat zij zullen stoppen met zwemmen als er geen nabijgelegen zwembad meer voor hen is. Ook is de verwachting dat zwemles aan kinderen uit het AZC nabij St. Annaparochie en de zwemles aan basisschool 't Fonnemint zal stoppen als er geen zwembad in St. Annaparochie is.

Als politieke of financiële redenen wel noodzaak geven om te kijken naar de sluiting van één zwembad, wordt geadviseerd om na te denken over één nieuw zwembad. Geen van de huidige zwembaden heeft genoeg capaciteit om te voorzien in de behoefte van de gemeente. Als er één zwembad in de gemeente komt, dient dit minimaal te bestaan uit een 6-baans 25-meterbassin om aan de behoefte voor leswemmen en banenzwemmen te kunnen voldoen. Voor de zwemsport zou idealiter een 8-baans 25-meterbassin worden gebouwd, maar de verwachting is dat dit veel overschot aan zwemwater oplevert op de uren voor de andere activiteiten. Voor het doelgroepen zwemmen, watergewinning bij de zwemles en voor pretzwemmen kan nog worden gedacht aan het toevoegen van een instructiebassin/recreatiebassin. Voor pretzwemmen kan het zwembad aantrekkelijker worden gemaakt door het toevoegen van een glijbaan, peuterbassin en andere faciliteiten.

Reisafstand kan dan wel een knelpunt vormen, ook als het zwembad in het midden van de gemeente wordt geplaatst is de reisafstand groter dan in de huidige situatie. De verwachting is dat als de reisafstand te groot wordt, huidige bezoekers gebruik gaan maken van een zwembad buiten de gemeente of stoppen met zwemmen. Het is daarom van belang bij deze toekomstige beslissing de effecten van een grotere reisafstand mee te nemen in het maken van keuzes. Ook wordt geadviseerd om dan ontwikkelingen die plaats kunnen vinden in het aanbod van buurgemeenten opnieuw in kaart te brengen.

Bijlage 1 Reisafstand naar kern

B1.1 Reisafstand naar kern voor in de huidige situatie uitgezet naar zwembaden (in kilometers)

Wijk	Afstand tot dichtstbijzijnde openbaar zwembad in Waadhoeke	Afstand tot dichtstbijzijnde openbaar of semi-privaat zwembad in Waadhoeke	Afstand tot dichtstbijzijnde openbaar zwembad in Waadhoeke en omgeving	Afstand tot dichtstbijzijnde openbaar of semi-privaat in Waadhoeke en omgeving
St.-Annaparochie e.o.	1,7	1,7	1,7	1,7
Oudebildtziel e.o.	5,7	5,7	5,6	5,6
Minnertsga	6,2	6,2	6,2	6,2
Franeker	1,2	1,0	1,2	1,0
Tzummarum e.o.	6,4	4,8	6,4	4,8
Ried e.o.	4,8	4,4	4,8	4,4
Tzum e.o.	5,6	5,6	4,9	4,9
Sexbierum e.o.	6,6	5,4	6,6	5,4
Franeker Zuidwest	2,2	1,3	2,2	1,3
Wjelsryp e.o.	7,2	7,2	7,2	7,2
Winsum	8,6	8,6	8,6	8,6
Dronryp e.o.	7,4	7,4	7,4	7,4
Marsum e.o.	11,5	11,5	5,8	4,6
Berltsum e.o.	4,7	4,7	4,7	4,7
Bitgummole e.o.	6,9	6,9	6,6	6,4
Gemeente Waadhoeke	4,5	4,3	4,2	3,9

B1.2 Reisafstand naar kern voor de toekomstige situaties uitgezet naar overdekte openbare zwembaden binnen de gemeente of overdekte zwembaden binnen en buiten de gemeente

Wijk	Alleen zwembad in Franeker		Alleen zwembad in St. Annaparochie		Zwembad midden van de gemeente	
	Binnen	Binnen/buiten	Binnen	Binnen/buiten	Binnen	Binnen/buiten
St.-Annaparochie						
e.o.	10,8	10,1	4,7	4,7	4,4	4,4
Oudebildtzijl						
e.o.	13,5	7,3	6,9	6,4	8,1	6,9
Minnertsga	7,7	7,5	9,8	8,2	6,6	6,6
Franeker	1,2	1,0	15,5	1,5	8,2	1,5
Tzummarum e.o.	2,2	1,3	15,6	1,4	8,3	1,4
Ried e.o.	13,5	4,6	11,5	4,6	12,0	4,6
Tzum e.o.	10,3	8,8	6,2	6,2	6,3	6,3
Sexbierum e.o.	20,0	7,0	5,7	5,6	13,7	7,0
Franeker						
Zuidwest	4,8	4,4	10,6	4,9	3,3	2,9
Wjelsryp e.o.	6,6	5,4	15,5	5,4	11,5	5,4
Winsum	15,0	10,1	1,7	1,7	9,0	8,8
Dronryp e.o.	5,6	4,9	20,5	5,7	13,3	5,7
Marsum e.o.	6,4	4,8	10,9	4,8	6,8	4,8
Berltsum e.o.	8,6	8,6	16,7	9,8	13,4	9,8
Bitgummole e.o.	7,2	7,2	17,3	8,4	13,9	8,4
Gemeente						
Waadhoeke	8,0	5,7	10,7	4,2	8,6	5,1

